

ABONAMENTUL

Pe un an . 28 Cor.
Pe un um. . 14 "
Pe o lună . 2.40 "

Numărul de zi pentru România și străinătate pe an 40 franci.

Telefon pentru oraș și comitat 502.

TRIBUNA

REDACTIA
și ADMINISTRAȚIA:
Strada Deák Ferenc Nr. 20.
INSERTIUNILE
se primesc la administrație.
Mulțămite publice și Loc
deschis costă fiecare șir
20 fileri.
Manuscripte nu să înapo-
iază.

Ce e „Tribuna” zilelor noastre?

De Octavian Goga.

VI.

Două mentalități: Budapesta—București.

S'a întâmplat la Arad, în ziua memorabilei „sezători” a scriitorilor. Ieșeam dela banchet, unde însufletirea de nespus a publicului ne-a dat o satisfacție atât de splendidă pentru răceala jignitoare a oamenilor dela ziarul „autorizat”, cari îndemneau lumea să rămâie acasă. La ieșire mi-a prins brațul unul dintre prietenii veniți dela București:

— M'a cam obosit veselia asta, nu vii să ne plimbăm nițel? Mai vedem încălce furnicatul ăsta ovreiesc...

Ne-am dus. Am luat-o domol înainte pe strada largă, răscolindu-ne impresiile... Amicul meu îmi vorbea cu căldură de entuziasmul lumii dela noi, eu îl ascultam potolit și mă gândeam la patimile mărunte, cari ne-au fost fulburat în ajun. Deodată, la un colț, unde se deschide o piață largă, vedem o adunare. Vre-o câteva sute de oameni grămădiți în jurul unui monument se agitau și strigau sub lălfăirea unei păduri de steaguri ungurești. Dela tribună răsună o voce cutropitoare, care își răsfrângea tunetele pe toată întinderea vastă a pieții...

Prietenul meu, vădit surprins de priveliștea neobișnuită, mi-a strâns brațul: Știi, că-i interesant? N'am văzut nici odată o adunare ungurească, haida să ne ducem între ei...

Ne-am apropiat tot mai mult, făcându-ne loc printre mobul, care acoperea cu strigăte răgușite tiradele oratorului. Tovarășul meu se uita în dreapta și stânga, deslușind cu interes liniile acestor fisionomii ciudate. Găsindu-ne, în sfârșit, un colț unde eram mai aproape de tribună, ne-am oprit și dânsul se uita cu ochii mari la vorbitorul aprins. Vedeam că nu înțelege nimic, dar se trudește să aleagă rostul acestei vânturi de patimi, care răpește auditorul. Am stat așa vre-o zece minute, el cu atenția încordată, eu cu un zîmbet trist pe buze. Când s'a isprăvit cuvântarea în slava de urale ale cismarilor cari fluturau steagurile și chioteau cumplit, eu mi-am tras binișor de mânecă amicul și așa cu încetul ne-am strecurat afară din vârtej. Incurînd, trecând la o răspântie, am ajuns într'o ulicioară dosnică și liniștită...

Mergeam așa înainte, braț la braț, tăcuți și duși pe gânduri.

Deodată, prietenul meu se oprește locului, mișcând dumerit din cap: — Ei bine, frate, m'am convins. E atât de largă prăpastia între sufletul nostru și cel unguresc, încât e imposibilă apropierea. Nu se poate. Ce are a face adunarea asta cu răcnetele ei înfiorătoare, deslușirile aceste de violență turanică, ce au a face cu blândețea contemplativă și visătoare a țărănilor noștri?... Cer și pământ. Ori și câtă vreme s'ar scurge, nu poate dura o punte peste prăpastia asta. Sântem alt aluat și pace. Iaca, eu rar înțelegeam ce spunea domnu' dela tribună, dar cumpănind așa melodia frazei cu ritmul ei ciudat, urmărind gesturile, modularea vocii și toate așa rînd pe rînd, vedem cât de strașnic de departe cade de felul nostru de-a fi. Nu știu cum aș zice, dar par'că și în cele mai subtile nuanțări ale muschilor obrazului se poate desluși îndrumarea misterioasă a unui spirit străin. Ce înfrățire miraculoasă trebuie să existe între nervura fină a

pielei, între globulețele de sânge și rostul specific al idiomului, ca din înrudirea lor să ne alegem cu fisionomiile atât de marcate ale neamurilor diferite?... Ei zău, nu-i glumă, n'ai băgat tu de seamă, cum s'a statornicit o gamă particulară pentru fiecare popor în expresia feții?... Altfel se încruntă un Francez, altfel un Neamț și altfel un Bulgar. Iaca, bunăoară, sprîncenele ungurești... De ce rîzi?...

M'am uitat adânc în ochii companionului meu analist și i-am strîns mâna cu putere: — Cum să nu rîd, dragă, sânt bizare, sânt cam de ocazie, combinațiile astea...

— Cum bizare? — Nu găsești tu, că e o intimă legătură organică între sufletul specific al unui neam și manifestările lui externe de orice natură?... Cum nu? Dar vezi, mi-se pare că duci prea departe teoria... În sfârșit n'o cred potrivită pentru regiunile unde se întâlnesc mai multe elemente etnice, unde influența reciprocă naște compromisuri diferite...

— A — nu! — mă înterupe dânsul. — Du-te în Elveția de pildă, unde bilinquismul e la ordinea zilei. Și-acolo poți alege până în cele mai mici amănunte aceste note particulare...

— Știi ce, prietene, — i-am răspuns, — *die Theorie ist grau*; în discuția asta eu am un argument zdrobitor, un argument suveran.

— Ce argument?

— Iaca ce argument... Știi tu, cine era oratorul, acolo la tribună?...

— ? ?

— Stai binișor, nu te speria. Era Ștefan Pop, deputatul nostru, prin urmare... vezi teoria...

Firește, că a rămas cam zăpăcit bietul om, nervos și-a făcut morișcă cu degetele, a strâns buzele, a închis ochii o clipă și, incredințându-se că i-am spus adevărul, și-a reluat vorba, urmând mai potolit —: Ei vezi... cum înșală aparențele... Cât pe aci să te supăr. Știu ce simțitorii sunteți voi Ardelenii în dalde astea... Cum nu, cumose din ziare pe domnul Pop și n'aș vrea, — doamne ferește, — să audă cum m'am păcălit... Nu l'au interesat, se vede, fleacurile noastre..., dar îl știu un fervent apărător în camera din Budapesta... De sigur... dar, vezi, cum am zice, lăsând la o parte ori-ce considerații de persoane...

— .. În principiu...

— Da, în principiu... Imi susțin teoria... Dar să n'o mai lungim... Când vii la București? Ne-am mutat acum la terasa Oteteleșanu...

Schimbând vorba am alunecat repede peste acest delicat intermezzo, la care m'am mai gândit de atunci...

Imi vine în minte acum părerea înjghebată pe repezeală de acest drumet, ai cărui ochi deprinși să vadă un mediu adevărat românesc, au fost atât de isbiți de un tablou străin... De sigur, că în fond avea dreptate, când spunea de prăpastia dintre sufletele acestor două neamuri. Era mult adevăr și în teoria ce formulase el în pripă asupra notei specifice, prin care se disting una de alta manifestările

similare ale popoarelor diferite... Doar tocmai din aceste note particulare se alcătuiește zestrea sufletească a unui neam, cultura lui națională, cea mai superioară rațiune de a fi, prin care se deosebește și se completează în acelaș timp simfonia universală a geniului omenesc...

Judecând sub *acest* raport al *culturii naționale* stările dela noi, trebuie să constatăm fenomene din cele mai înfrustătoare, cari au un rol hotărîtor chiar și în micile amănunte ale frământărilor noastre zilnice. Ce e doar' toată sbuciumarea aceasta a noastră, un mănunchiu de scriitori exilați în atmosfera chinuitoare a unui spirit străin, ce e dacă nu o în-lănțuire de tresăriri pătimașe pentru a păstra neatins patrimoniul unei culturi naționale? În *acest sens* trebuie să fie judecată diferențierea mai nouă și gruparea din jurul acestui ziar, care nu e decât mijlocul de expresie al acestor străduinți. Nu e vorba aici de tendințele vulgare ale unor ambiții deșerte, ci de sbucnirea elementară a unui curent de simțire și de idei, care e o manifestare organică a evoluției noastre și-și găsește rădăcinile în solul sănătos al culturii naționale, românești.

Educația, cu desăvârșire străină, de care s'au împărțit în școlile maghiare cărturarii noștri, a dat naștere unei mentalități hibride, care explică în mare parte multele rătăcirii de diferit ordin din viața noastră publică. De ce-am mai zugrăvi aici povestea tristă a unui suflet în pribegia lui dela căsuța țărănească, de unde a pornit, până la parchetul lustruit pe care-și plimbă astăzi rostul înstrăinat? Această creștere ungurească cu spoiala ei a făcut din cărturarul nostru în cele mai multe cazuri un rob al obiceiurilor și particularităților specifice sufletului unguresc. Pierzându-și în școala străină moștenirea adusă de acasă, neavând puțința de-a cunoaște nici cele mai însemnate din însușirile înalte ale neamului său, în schimb însă îmbibându-se zilnic de duhul cutropitor al unei culturi fără nici o notă de înrudire, — acest desrădăcinat ajunge în mod fatal la o mixtură de precepte intelectuale și morale unică în felul ei. Plecând la drum cu asemenea merinde, cum poți aștepta să pastreze bietul călător o linie dreaptă? Dacă nu-l înghite valul, aruncându-l la fund, atunci rămâne așa un rătăcitor fără cărmă, a cărui luntre șubredă e purtată la întâmplare după bătaia vânturilor. Urmărește-l în viață și analizează-i toate afirmările dragostii lui de neam. Ai să vezi totdeauna nota silită, impusă a acestor atitudini voite. Nu stai în fața unei romanități organice, care porcede din fibrele ascunse ale sufletului românesc, ci în fața unor silințe cari tradează truda zadarnică a înstrăinării. Fraza lui, gluma gestul, citatele lui, cântecele și se vor părea toate că vin de undeva de departe dintr'o lume stranie și necunoscută. El poate să fie un om cinstit, un om cum se cade, un sincer aderent al partidului pe care-l slujește cu credință, dar cu bagajul lui de sentimente și de inteligență el are să devie pe toate cărările propagatorului inconștient al culturii ungurești și cu el se plimbă pururea un mic petec de Budapesta, care lasă urme...

2
cârmă
de cultură
mănuș
din comi
mănuș
sau m.
nu face
cultura
decît da

Numai când îți dai seama de ravagiile zilnice ale acestui duh străin, când întâlnești oameni, cari își afirmă romanitatea lor cu mijloace unguerești, numai atunci înțelegi adevărata primejdie și grozava nedreptate a apăsării noastre politice.

* * *

Ca o reculegere târzie, ca o protestare împotriva acestor stări nesuferite, s'au ivit în sfârșit impulsuri tot mai puternice, cari au început să abată spiritul public al generației mai noi de cărturari din această cale greșită. Cu deosebire deceniul din urmă a avut un rol decizător în plămădirea unui spirit nou, mai apropiat de trebuințele noastre sufletești.

— Orice observator al stărilor dela noi trebuie să constate, că cei din urmă zece ani înseamnă o epocă importantă în evoluția noastră culturală. O mulțime de împrejurări au conlucrat în acest timp, ca rostul sufletesc al generației mai nouă să se abată din ogașa învechită a credințelor de demult. Prin răsărirea unor personalități pe tărîmul literar și științific în regat și la noi, tineretul ce și-a făcut educația în aceasta perioadă a primit îndrumări schimbate, din cari și-a croit o mentalitate aparte. Inflorirea literară excepțională a acestui deceniu, ivirea atâtor scriitori pe orizont, înființarea de reviste aici și dincolo, angajarea unor discuții de interes comun, trecerea mai deasă a graniței, toate acestea și multe altele au plămădit sufletul generației ce s'a format în aceste zile de sbucium rodnic și ne-au dat o icoană ale cărei conture mai fine, mai complicate, se deosebesc de imagina tradițională a cărturarului ardelean. S'a dat în vremea asta o revoluție intelectuală din care ne-am ales cu un „spor de pricepere“. Negreșit că fermentarea asta a modificat valori și-a dărîmat altare. Pe ruinele diletantismului gol, care furnisa odinioară garniseala „Familiei“ din Orade, — s'au ivit talente ce au smuls accente sincere de bucurie și de durere din sufletul neamului. S'au instăpânit convingeri literare intrupate din acest nou curent de producție schimbată. Ne-am ales cu o limbă mai curată, care cucerește tot mai mult. Astăzi adolescentul din clasa a șaptea dela gimnaziul din Blaj — scrie versuri de o formă impecabilă, ca și liceanul din Ploiești, și zîmbește cu bunăvoință pe urma cutărei rămășițe din nobila trudă alui Țipariu. Pe terenul științific de asemenea s'a introdus mai multă disciplină și severitate, ca în trecut. Cu un cuvânt, generația acestei epoci a fost îndrumată spre orien-

tări culturale superioare și cu deosebire a fost mai apropiată de normele specifice ale unei culturi naționale românești. E foarte firesc, că această schimbare a dat naștere unui spirit critic cu foarte legitime momente de criză.

Tinărul crescut în această școală nouă va avea o frază literară rotunzită, dându-și seama, că idealul național nu poate fi propagat într-o limbă execrabilă și cu lipsuri accentuate de cultură națională. Dânsul va cere orientări de cultură generală conducătorilor săi, va întoarce cu silă capul în fața tiradelor bunului retorism din bătrâni, așteptând o cumpănire reală a vieții și a împrejurărilor.

Conceptia, cum am zice pur sentimentală-platonice a datoriiilor către neam, o va înlocui cu raționamentul rigid, care-și găsește temeiul în cifrele statistice. În pornirile lui va mai sacrifica din capitalul de ipocrizie, acumulată în mod fatal într-o vreme de apăsare politică și socială. În judecățile, cari privesc frământările interne, va fi deci mai răspicat, având în același timp tresăriri mai dârze și mai violente în fața încercărilor dușmane de a i-se desființa patrimoniul sufletesc. *Analizând deci capitalul intelectual al acestei epoci recente, vom desluși exigențe culturale superioare celor din trecut, constatând în același timp și un spirit critic mai pronunțat, ale cărui preocupări se desfășoară cu deosebire în cadrele necesităților tot mai evidente ale unei culturi naționale.*¹⁾

* * *

Acest curent susținut și propagat în mod firesc de oamenii, cari prin scrisul lor s'au putut apropia mai mult de sufletul poporului din care fac parte, își găsește de-un timp încoace expresia în coloanele acestui ziar. Se înțelege, că în lupta ce-a desfășurat pentru modificarea unora din valorile curente, prin manifestările sporadice de până acum, a ajuns să se ciocnească de multe ori cu formulele tradiționale, trezind astfel nemulțumiri. În acest chip s'au interpretat toate pașirile prin cari s'a solicitat așa zisa „premenire“ despre care s'a vorbit mai des în ziarul „Tribuna“. Protestările uneori nervoase și violente ale acestui curent nou împotriva stărilor de până acum, îndrumarea spiritului public la noi spre această matcă a culturii naționale, — iată izvoarele din care se hrănește tendința de premenire. Nu e deci nici de cum vorba de-o revoltă de pretoriani împotriva „statului ma-

¹⁾ V. Tribuna nr. 73. -- articolul meu «O mărturisire».

lor“, de-o vâltoare anarhică în contra „șefilor“, de-o pornire irespectuoasă pentru a necinsti bărbile albe, sau de smulgerea câtorva fotolii în areopagul nostru politic...

Nu. Ci e manifestarea acestui spirit nou sub toate raporturile intelectuale ale vieții noastre. Acest curent, odată instăpânit în suflete, trebuia să ceară cuvânt și nu poate fi înăbușit prin nici o intoleranță. El trebuie să-și facă cursul, pentru a-și smulge mai târziu ruina. Oamenii cu tact ar trebui să-l aprecieze și, în loc de-a se pune împotriva lui, dând astfel dovadă, că n'au înțelegere pentru trebuințele vremii în care trăiesc, mai bucurându-se să se silească a prinde cât pot din îndrumările lui binefăcătoare.

Rezumând deci în scurte cuvinte deosebirile oamenilor din generația mai nouă, grupăți în jurul acestui ziar, de credințele cari cu puține excepții își găsesc expresia în coloanele „autorizate“, vom vedea că în realitate aici se dă lupta între două curente de idei, pornite din două centre diametral opuse. (Firește, când vorbim de curente nu ne gândim la persoane singuratic, cari împinse de interes s'au atașat taberelor unde nu se potrivește prin însăși firea lor). E lupta între cultura națională românească și mentalitatea produsă de școala străină. Își încrucișează deci puterile două lumi străine: *București și Budapesta...*

Ce credeți, pe partea cui va rămânea biruința? În cazul de față, noi ne mângăiem cu speranța că e pe deplin justificată învingerea celui dintâi...

Regele Bulgariei la Maj. Sa. Din Viena se anunță: Eri, Marți, Maj. Sa a primit în palatul său din Schönbrunn vizita Regelui Ferdinand al Bulgariei.

Regele Bulgariei era îmbrăcat în uniformă de colonel de husari al armatei austro-ungare. Întâlnirea celor doi suverani a fost foarte cordială.

Azi, Regele Ferdinand și principii Boris și Cyril s'au întors la Sofia.

Alegerile parlamentare în Austria. La 13 Iunie n., Marți, vor începe alegerile generale pentru Reichsrathul austriac. Poate niciodată

FOIȚA ZIARULUI „TRIBUNA“

Bănuitorii.

— Foiță originală a »Tribunii« —

De Ioan Agârbiclanu.

A sta veșnic la îndoială asupra simțului de adevăr a sincerității și a cinstei de-apropelului, a pune veșnic la cântar cuvintele ori scrisul cuiva și a nu te lăsa convins de probele cele mai zdrobitoare, iată ce înseamnă a avea un suflet bănuitor.

Insuși instinctul susținerii vieții, însăși lupta pentru trai, și nenumăratele probe zilnice, au făcut bănuitor, într-o măsură oarecare, ori ce suflet omenesc. În noue condiții de viață mai ales, între oameni noi și împrejurări schimbate, ori ce om e mai mult ori mai puțin bănuitor. Neîmblânzitul stăpân al nostru al tuturor, instinctul conservării, ne poruncește, în astfel de cazuri, să ne păzim. Nici el nu știe să ne spună de ce anume primejdie trebuie să ne păzim. Dar ne face să ne simțim că din ori ce colț se poate ridica un monstru, gata să ne înghită.

Numai după ce timpul trece și ne îngăduie să pricepem firea împrejurărilor noi, să ne coborîm cât de cât în sufletele oamenilor cari ne conjură, după ce ni-i putem socoti prieteni, poruncitorul nostru o lasă mai domol, și noi începem să ne pierdem neîncrederea în deaproapele nostru. Această bănuire, această tentațiune, nu slujește spre lauda neamului omenesc, ori în cât de

mică măsură s'ar arăta. Noi ar trebui să avem încredere deplină în deaproapele nostru, ca și în noi. Numai cât, se înțelege, atunci ar trebui ca toți oamenii să fim cinstiți.

Până când bănuiala se sădește în măsură mică, și din motive pe cari le poți ușor pricepe, e o slăbiciune omenească suportabilă.

Adevărații bănuitori trec însă marginile ori cărei suspiciuni de care am pomenit.

De sigur ați întâlnit cu toții în viață oameni, cari te privesc cu un suris ciontît, c'un suris de jumătate, de câteori le spui ceva. Oameni, cari se arată totdeauna foarte binevoitori, dar în sufletele cărora părerile ce le au despre alții se cufundă și se ridică, întocmai ca două talere ale unei cumpeni în veșnică neodihnă.

Simțul de conservare e exagerat la omul bănuitor. Are convingerea perpetuă, că nime pe lumea asta nu i-e prietin bun, că toți oamenii-i doresc răul, și că abia așteaptă să-i poată strica. Pentru aceea el în toată viața cercă să se îngreădească tot mai sigur împotriva dușmanilor, pe care el îi vede în fiecare om. Și în cel ce se apropie de el cu mânie, și în dușmanul fățiș, și în lingușitor, și în cel ce-i suride cu adevărată prietinie.

Bănuitorul va fi vecinic precaut la fiecare cuvânt ce-l spune. Și după ce l'a spus se va gândi și mai mult, de nu-i poate aduce cumva vr'un rău. Bănuitorul într-o societate, într-o conversație niciodată nu poate să simtă bucurie deplină. Totdeauna se va gândi; cutare vorbă n'a fost spusă, cutare gest n'a fost făcut, anume ca să-l

ofenseze pe el? Căci marele bănuitor își teme tot atât de tare cinstea, ca și viața.

După cum i-se pare că nime nu încapă de casa lui, de averea lui, de acțiunile, de salariul lui, tot astfel i-se pare că-i invidiat penfru numele său, pentru însăși persoana sa.

Apărarea cinstei individuale e ceva firesc în fiecare om. Numai cât bănuitorii ridică apărarea aceasta la proporții imposibile. Își cred numele lor, persoana lor, ceva invidiabil, de care nu-i permis să te atingi cât de puțin.

Astfel va fi cu băgare de seamă în societate, în conversație să nu-l ofensezi. Și dacă te-a pus nenorocul la masă cu un mare bănuitor, ești nenorocit. Va trebui mereu să-ți pui frâu limbii, să nu spui gluma cea mai nenorocită la adresa bănuitorului, să nu-i faci, în glumă, cea mai mică observație, căci el, marele apărător al persoanei sale, te dă gata numai decăt. Ori te trezești c'un: »Nu-ți permit« ori cu un »îmi pare foarte rău«, ori dacă e mai gelos de persoana sa, te poți trezi din bun senin cu o păreche de palme.

Bănuitorul nu te va crede niciodată pe cuvânt. În genere nu crede în sinceritatea nimănui. Chiar când, în momente de slăbiciune, la un pahar de vin spre pildă, se însuflește de cineva, de vorbele lui, i-e destul ca o singură dată să audă dela aceeași persoană un cuvânt pe care-l crede cu două înțeleșuri, ca să-și uite toată însufleșirea.

Bănuitorul e totdeauna un om singuratic. Nu-i place societatea și nu e iubit în societate. Liniile feței lui par totdeauna încordate, ca și când sub pelița obrazilor ar ascunde ceva.

nu a mai decurs în Austria o campanie electorală cu atâția candidați. De altminteri, însă, nesocotind câteva mici conflicte, campania aceasta — deși agitată — n'a trecut peste marginile obișnuitelor campanii electorale.

În ce privește rezultatul alegerilor, se poate prevedea de pe acum că nici unul dintre partide, nu va suferi pierderi mai mari. Cu toate acestea, campania electorală a descoperit semne îngrijorătoare pentru solidaritatea atât de temută a partidului creștin-social.

— **Tricolorul prigonit în Lugoj.** Tînărul Achim Cioca se preumbla pacinic în ziua de Ispas, având din întâmplare o panglicută tricolor în butonieră. Sergentul de poliție, Grinyes l-a observat și l-a somat să lapede imediat pantofica. Fiindcă Cioca s'a cam împotrivit, polițistul i-a luat-o cu forța apoi a făcut arătare contra lui. Regretăm, că se introduce și la noi această goană până acum neobicinuită.

„Drap.”

Scandal în Cameră. Discuția la bugetul de instrucție s'a nămolit de-abinele în cerțele confesionaliste. În ședința de azi s'a dat o adevărată încăierare între clericali și francmasonii din partidul guvernamental. Oratorii principali ai ședinței au fost clericalul Huszár și guvernamentalul Várady. Unul a apărat curentul religios în învățământul confesional, celălalt a cerut excluderea acestui curent, mai cu seamă din școlile medii. În firul celor două cuvântări s'a întretesut o seamă de urite încăierări personale, cari au degenerat într'un adevărat scandal. Eroul scandalului a fost de data asta ovreiașul renegat dela Orăștie, neblznicul Farkas Pál, care a împroșcat insulte triviale spre deputații creștini.

Clericalul Szmrecsánvi la chemat la duel prin doi secundanți așisderea clericali. Astfel voinicosul ovreu și-a câștigat și el un titlu la recunoștința alegătorilor săi. Discuțiile, încolo, n'au adus nimic nou în discuție.

Dar e slugbaş superior bănuitoru e rece, scurt la vorbă, și foarte strict cu subalteranii săi.

Nu poate crede că cineva, din dragă inimă, ar putea să-i dea ceva în dar. Când primește vreun plocon îl ia ca semn al slugărnicii și a fricei.

Bănuitorul duce o vieță agitată și în cele mai multe cazuri se alege cu boală de inimă sau de nervi.

Marele bănuitor e lipsit totdeauna de moralitate. Cercetați numai și veți vedea că el ce are o desăvârșită neîncredere în cinstea și sinceritatea de aproapele, o face aceasta știindu-se pe sine ne-sincer și imoral. Cercetați vieța intimă, vieța ascunsă a oamenilor acestora și veți afla lipsa ori căruia simț al respectului de sine.

Trecând peste bănuiala firească ce-o poartă fie care om față de alții mai ales în noue împrejurări de viață, veți vedea adevărul legii următoare: Cu cât cineva are un mai puternic fond moral, cu atât va crede mai bun și mai cinstit pe deaproapele său, și se va purta față de el cu mai multă sinceritate. Dimpotrivă, cu cât sufletul cuiva va fi mai gol, cu atât va bănuși mai tare cinstea cuiva. E firesc și aceasta: dacă n'ai tu sinceritate nici n'o pricepi poate, dar încă să și-o închipui că o are altul.

De astfel de oameni din cât poți să te ferești. Nimic nu poți învăța dela ei ori cât ai sta cu ei de vorbă. Ci numai și s'ar da prilejul să vezi, cât de des, o urâtă slăbiciune omenească. Să nu crezi vrcodată că i poți îndrepta cu vorba sau purtarea. Mari bănuitori sunt incorigibili.

Conferența d-lui N. Iorga.

Ardelenii și cultura românească. — Ce ne-a dat Ardealul? — Scriitorii și dascălii ardeleni. — Goga și Agârbiceanu în literatura noastră.

București, 5 Iunie.

Ședința de astăzi a membrilor Academiei va rămânea neștearsă în sufletele aceluia, cari, cu gândul de a afla adevărul, au azistat la ea. Va rămânea neștearsă pentru adevărurile cari s'au rostite, pentru căldura, cu care aceste adevăruri au fost rostite, pentru convingerea și mândria și demnitatea cu care a fost apărută literatura națională, în fața atacurilor venite dela toți nechematții. Și ardelenii, cari au azistat în număr mare la această ședință, au tresărit de mândrie, auzind din gura celui mai mare Român adevărul frumos asupra meritelor ardelenilor pentru cultura și viața noastră națională.

Cultura românească, a zis d. Iorga, este una, precum unul este idealul spre care năzuim. Împrejurarea că poporul românesc locuiește în atâtea țări și este supus atâtor influențe, a făcut ca felul de exprimare al unora din fiii acestui neam să prezinte oare-cari forme particulare. Comoara de inspirație este însă una, precum unul este sufletul nostru. Și poporul român trebuie să fie mândru că are o comoară atâta de bogată. Neînsemnatele variante de forme, pe cari le întâlnim la scriitorii din diferite provincii, sunt compensate prin varietatea de inspirație. Istoricii literari e dator să insiste asupra acestui fapt, care nu este decât spre binele literaturii noastre.

Pentru cultura românească au muncit fiii tuturor provinciilor românești. Și mai cu entuziasm, mai desinteresați au fost ardelenii, cari au dat României tot ce au avut mai de seamă.

În timpurile renașterii naționale ne-au dat pe acei idealști apostoli, al căror nume n'ar trebui să se uite, cari învățau pe fiii boerilor faptele strămoșilor români, cari infiltrau în sufletele acestora demnitatea, în timp ce ei erau așa de puțin considerați. În tot cazul mai puțin considerați decât „pedagogii greci s'au francezi”.

Ne-au dat apoi pe George Lazăr și alții, cum au fost Florian Aron și Vasile Maramurașanu, a căror operă este *un apostolat*. Ei n'au propovăduit după programe, nu s'au gândit la metode, căci nu la forme se gândeau, ci la lumina pe care o răspândeau cu atâta abnegațiune. George Lazăr n'a avut un program, nici nu s'a gândit la examene. A avut însă *un suflet mare românesc*, pe care și-l'a jertfit bucuros. El nu ne aduce o metodă, ci ne aduce sufletul cald al poporului, din mijlocul căruia pornise. El este întruparea nizuințelor noastre spre lumină. E aducătorul întiiilor iviri de zori. Dela el a moștenit Eliad părțile bune din felul său de a se manifesta.

Când, după triumful ideilor lui Lazăr, poporul românesc din principate a ajuns să-și ridice școlile secundare, tot ardelenii cu sufletul lor cinstit au venit să funcționeze ca profesori. Au venit cu toată dragostea, cu tot sufletul lor cald și iubitor de progres. Strălucite exemple avem în profesorii Aron Densușianu și Marcian. Ei au adus năzuințe și idei noi nu numai ca educatori, ci și ca oameni de știință. Vor fi avut poate și unele greșeli în entuziasmul lor. Dar cine poate pune la îndoială năzuințele lor atâta de curate? Greșelile lor au fost exagerate de cei crescuți sub influențe străine. Și încă dela început vedem manifestându-se din partea celor cu suflete umbrite de străinisme, un curent ostil dascălilor ardeleni.

Primul conflict s'a ivit în timpul când Ion Maiorescu își începuse activitatea în Craiova, unde el om crescut în moravuri severe, nu se dutea împăca cu superficialitatea, pe care o vedea. Greșelile lui, izvorite din mândria cu origine romană i-au fost luate drept crime. Și, în scrisorile sale, Maiorescu constată cu multă durere sentimentul dușmănos pe care-l nutreau unii dintre Români din principat față de ardeleni. „Aici e o mască fără de creeri. Ungureanul la ei nu e Român”. Astfel de critice Maiorescu le exprima și în public, ceiaze revoltă pe mulți, între cari pe Eliade, care cerea isgonirea lui Maiorescu din învățământ.

Terorizat de asemenea amenințări venite din partea celor din țară, Maiorescu fu silit să retracteze criticele.

Fapt este că superficialitatea din țară nu se potrivea cu caracterul serios, al ardelenilor, cari pe la 1830 erau stăpâni pe învățământul de aici. Idealști cum erau, dascălii ardeleni se gândesc la „reînvierea Romei românești”. Pornesc curente în sensul acesta în frunte cu Laurian, jertfind ideii romanității tot ce aveau mai scump și mai sfânt. Mai ales criticele aduse slăbirei caracterelor stărniră încurind al doilea curent ostil ardelenilor cu principii catonice. Între cei cari provoacă acest al doilea conflict, numărăm și pe Cogălniceanu și Alecu Ruso, care zicea că vede o primejdie pentru limbă în ideile propagate de ardeleni. De fapt adevăratul motiv al supărării lui erau tot criticele severe ale ardelenilor în contra ravajilor făcute de cultura streină. Ruso combate cu violență pe acești „reformatori” îi numea pedanți scriind, „Franța are Academie, căci a știut să se ferească de pedanți”. De fapt, în contra limbii vorbite de poporul din Ardeal, pe care-l cunoaște destul de bine, nu avea nimica.

La atacurile îndreptate în contra lor, Ardelenii nu se lăsară. Răspunseră cu aceeași monedă, numind pe cărturarii din țară o „hordă ruso-slavonească”, „moștenitori ai popilor greco-sârbi”.

Proclamarea războiului pe față între cele două tabere se dă la 1855 în „Steaua Dunărei” a lui Cogălniceanu. Aici este atacat cu violență Laurian, căruia îi ia apărarea Barițiu dela Brașov. Barițiu atacă cu deosebire pe Munteni, cari se arată mai dușmănoși Ardelenilor. El răspunde acuzațiilor că Ardelenii au venit în România săraci și săraci s'au întors. Dovadă că nu dorul de bogăție i-a dus acolo. De altfel să-i trimeată înapoi în Ardeal, unde e nevoie de ei. „Coconășii scoși din cutie” să știe că în locul „franzelei din București și Iași, Ardelenii preferă mălaiul și ceapa lor, pe cari cel puțin nu le mănâncă cu lacrimi”.

Răspunsul lui Barițiu curmă al doilea conflict între Ardeleni și cei din țară.

Dar țara se organiza politicește. Avea nevoie de funcționari administrativi, pe cari îi recrută tot dintre ardelenii crescuți în severitatea școlilor nemțești.

Cel care începu lupta în contra funcționarilor ardeleni, a fost tot Eliade, care porni campania în presă, numind pe funcționarii ardeleni „agenți străinătăței”. Spiritul lor de ordine — spirit care se vede așa de bine în felul cum este condusă Academia — nu-i plăcea lui Eliade și altora. Cel care a luat atunci apărarea ardelenilor, a fost Gheorghe Sion.

Într'o lume, în care fraza liberală simula *sentimentul liberal*, ardelenii reprezentau *caracterul solid*, adevărata dragoste de neam și țară. Ca fii de țărani, erau adevărați prie-

teni ai țărânelor și dușmani ai farsorilor. Florian Aron și Ion Maiorescu le spun acestea pe față.

Abia făcuse ultimul ecou al certurilor și cultura ardeleană fu din nou atacată chiar de fiul unui ardelean, de dl Titu Maiorescu, care condamnă formele lor literare de sub influența lui Cipariu. Atacurile de data aceasta nu sânt pătimase. Dl Maiorescu atacă școala latinistă. În 1867 el publică articolul în contra limbii scrise în Ardeal. Ține însă cont de serviciile politice pe cari ziarele criticate de dânsul le aduc.

În răspunsul dat de Cipariu atacurilor dlui Maiorescu este un adevărat protest al ființei morale a unui popor în contra nedreptății ce i se făcea.

Ardelenii au dat, pe lângă dascăli, o serie de oameni cari au murit pentru întărirea economică a țării. Au dat oameni buni gospodari, negustori sîrguincioși și administratori cinstiți. Ne-au dat și talente literare. Ce frumos ar fi scris un *Clein sau Barițiu*, dacă n'ar fi avut alte preocupări: Ridicarea unui întreg popor!

Dela Murășanu până la Ion Lăpădatu, literatura din Ardeal nu ne-a dat lucruri mari. Acești doi scriitori făceau literatură fără a avea un public cetitor. Ei doreau de altfel ridicarea poporului lor, prin literatură, și pe când dl Maiorescu critica pe Ardeleni, pe atunci Odobescu călătorea în Ardeal, de unde se întoarse entusiasm de sufletele, pe cari le-a văzut, de idealismul pe care l'a întâlnit la Ardeleni. A găsit aici *stânci* din cari țineau isvoare limpezi.

Că literatura ardelenilor nu plăcea, ne-având zorzoane franceze moderne, e cauza influenței streine detestabile. Era firesc să nu placă manifestarea unui suflet sănătos, să nu placă idealismul la o anumită categorie de oameni, cari, și azi proslăvesc amorurile nelejuite. Curentul sănătos ardelean, curent izvorit din puterea de viață a sufletului românesc și care era reprezentat prin Slavici, îi strîngea de gât pe criticii bucureșteni. Așa e totdeauna. Să te ferească Dumnezeu de revolta elegantei seci și pretențioase.

Pela 1880 apare Coșbuc, care venit în țară cu spiritul lui de sănătate n'a fost lăsat să se desvoalte cum erau inclinările lui, ci a fost încărcat cu lucrări oficiale. Vina este a societății românești, care nu l'a știut prețui.

***

În timpul din urmă o nouă generație de scriitori avem în Ardeal în frunte cu Goga și Agârbiceanu, doi scriitori, cari fac cinstă literaturii noastre. Ei au o adâncă simpatie față de cei mici, cari prin munca lor răsfață pe cei mari. O adâncă durere pentru suferințele neamului lor. Firește, Znobii nu pot suferi pe plâpânda „Dascăliță” nici pe lăutarul „Laie” nu știu să talmăcească versul de jale al „Oltului”. Da, dar în „Laie” al lui Goga e mai multă artă decât în toate tiradele Znobilor! Căci Goga nu aruncă bulgărul de aur pentru zorzoane false, iubite de Znobi, cari văd în „Laie” ceva trivial.

Dar trivialul în literatură nu constă în numele eroilor, nici în calitatea lor socială, ci în sufletul, în idealul pe care-l au. Un artist adevărat știe să facă din Napoleon un trivial, pe lângă leprosul din Enanfhelie. Au nu tot urmând rușii la un Dostoievski și Tolstoi?

Aceleași note sincere se văd la Agârbiceanu, la care nu întâlnești nici o artificialitate. Unde e artificiu, nu este artă. Arta rezultă din sinceritate și dragoste de adevăr. Agârbiceanu nu caută efecte. El nu se arată în opera sa. Dispare, lăsându-ne în față numai pe eroii lui și dacă, înțelegându-i, plângem, „nu plângem din vina Sfinției Sale!”

S'a zis despre scriitorii ardeleni c'ar fi *poporanisti*. Nu e adevărat. Poporanismul e o formulă streină. Literatura acestora e *poporană*, așa cum e a lui Creangă, care e mai artist decât toți znobii rafinați. Și noi trebuie să ne bucurăm de stăruința ce o depun scriitorii ardeleni de a se inspira din sufletul poporului. Să fim mândri cu ei. Academia, cinstindu-i, ar face prea puțin!...

Un public imens a ascultat cu evlavie aceste adevăruri rostite cu o maiestoză demnitate, cari au menirea de a spulbera fanfaronadele pesimistului dela Soleni.

Durerea neamului.

— *Ecouri din Sătmar.* —

Sătmar, luna Iunie.

Pornirile dușmănoase și atacurile fără socoteală și lipsite de rezon din partea unor politicieni ai noștri atinși în ambiția lor de „patres patriae”, îndreptate în paroxismul fudulei lor în contra tuturor românilor de bine cu aruncarea în vileag a tesei lor ce atât de jalnic îi califică, tesa că „ori cu *Tribuna* ori cu *partidul național*”, și că „nu-i român cine susține *Tribuna*” și-au produs și pe aici efectele lor dureroase și nespuse de păgubitoare: disgustul, amărăciunea și simțul rușinei că crema și cuintesența bărbaților noștri de politică știu și sunt în stare a se dejiși până la rolul de simpli sfadnici și certăreși corturari — în interesul politicii naționale și a neamului nenorocit.

Ne doare și pe noi ca pe toți românii de bine că atât de grozav să justifice sentința profetică (înțelegând pentru zilele noastre vioroase) a bardului vremilor eroice „pe voi vă nimiciră a pismei răutate și oarba neunire...”

Să distingem. Altul e comitetul nostru național și altul individul sau indivizii fie și în rolul de membri în acest for de autoritate — dar nu infailibilă — a politicii noastre naționale. Pot greși în politică indivizii ca atari, fără să fie greșeala comitetului și poate avea și comitetul greșeli fără să fie ale individului sau ale indivizilor cari sunt membri în comitet.

Relevarea greșelilor și constatarea nemulțumirii publicului sau a unei părți al acestuia, de când constituie crimă și atentat politic contra națiunii?

Iar naționalismul e și el un monopol în aceasta nefericită țară? Și dacă faci o critică bazată, sau pripită poate, dar cu ceea mai desinteresată bunăvoință individului politician — fie chiar și magnific deputat — ori comitetului care este al tău — este tradare, reavoință cu intenții ascunse? Pentru Dumnezeu! Și cine ține cu „*Tribuna*” sau o susține nu poate fi și eo ipso nu e bun român? Oare mai poate răbda și duce nenorocitul nostru neam atâta durere și rușine?

Minune că mai este loc pe obrazul nostru lovit și scuipat de atâtea veacuri de vrăjmașii noștri seculari, și pentru pumnii fraților.

Suntem noi un popor strivit, despoiat și neîndreptățit? De unde? Suntem — cum cu rușine vedem — îmbrăcați, fuduli, rău năvăliți și mai presus de toate desbrăcați de tot simțul podoarei politice. De când și pentru ce? Pentru că avem doar deputați și de când suntem doar în activitate parlamentară?

Dar fie destul odată! Ne am saturat până la scârbă. Ni rușine de unguri și contrarii noștri politici, cari rād cu hohot de noi și de diplomăjenia fenomenală a valoroșilor noștri politicieni și autorități dela Dumnezeu instituite.

Unde suntem și unde vom mai ajunge dacă ziare și broșuri vor continua și mai departe sal-

varea neamului nostru nenorocit de intențiile „trădătorului” Octavian Goga și de ale „nemernicilor” din jurul lui cu „*Tribuna*” care de 15 ani tot tradează înălțând pe pedestalul măriei naționale când pe George Pop de Băsești, când pe Dr. Lucașu, când pe Vaida-Voevod, când pe Mihali ori Maniu, când pe ceilalți „fruntași” ai noștri.

Sărmanii de noi Români, dar mai sărmanii de noi Români sătmăreni la cari apa nimicirii maghiare ni-a ajuns la gură și urechi: ce trebuie să mai vedem și ce să mai suferim în durerile cele mai amare? Lupta pe moarte a fraților dela cari ajutor și scăpare am așteptat?

Adunați în 31 Maiu st. n. în orașul Sătmar o parte a intelectualilor sătmăreni după o desbatere și lămurire izvorită din inima Românului necăjit și rușinat, am trimis dlui Gheorghe Pop de Băsești, ca la președintele partidului nostru național depeșa următoare:

Inteligența adunată azi în conferință pentru afacerile despărțământului Sătmar al Astrei, Vă roagă să influențați în comitetul nostru național să se curme disgustătoarele discuții și personalități ziaristice și de broșuri cari atât de dezastruos influențează viața noastră națională politică. Totul pentru națiune Șuta, Marchiș, Marcus, Mihalca, Selagian, Anderco, Lucaciu, Dragoș.

Rezultatul? Sperăm că „*Treuga Dei*” scris cu atâta elevare de suflet și nobleță de iubitul nostru cântăreț al patimilor unui popor martir, nu cu multă întârziere va înmuia și inimile uobililor noștri diplomați Vaida, Goldiș, Suci, Popovici etc.

Onorabilă Redacție! Ce inscripție a purtat steagul — purtat atunci în vremurile cele frumoase când „*Tribuna*” nu era încă „trădătoare”, ci *steaua și luceafărul mărit al neamului*, — ce era scris pe steagul dus de dl Dr. Vaida-Voevod la frații de peste munți?

O întrebare însă trimitem și dlui Goga poetul iubit al unui neam întreg pe care geniul bun al românismului sărutându-l în fruntea lui îngândurată, suc de viață dătător i-a turnat în inimă ca în el muindu-și peana să scrie și în politică așa de frumos, așa de drept și așa de bine, — te întrebăm: doare-te tare? mai poți suferi? Răbdă, suferă până ce toate se vor săvârși. Va crepa capetezma bisericii, pământul se va cutremura, morții vor învia și numai atunci va învinge dreptatea, numai după aceea va fi învierea cea de obște, numai după aceea va cânta „*Tribuna*”: „*Veni, vidi, vici!*” *Unul din mulți.*

Aniversarea morții episcopului Mihail Pavel.

Beiuș, 2 Iunie.

Spiritul episcopului Mihail Pavel, cel ce a terminat și a încoronat, cu multe instituții culturale, liceul întemeiat de episcopul Samuil Vulcan, va fi pomenit etern de tinerimea recunoscătoare, ce urmează studiile în Beiuș. De aceea de către noi se ține aniversarea morții episcopului Mihail Pavel, festivitatea aranjată cu acest prilej, la întâi Iunie, are înfățișare solemnă, de un caracter sârbătoresc. Tinerimea fără deosebire de confesiune, elevii internatului „*Pavelian*”, elevii școlii civile grăbesc pe întrecute să aducă prinosul de recunoștință celui ce le-a fost un adevărat tată. Căci episcopul Pavel nu numai că a dat lumină tinerimii studioase, completând liceul la opt clase, ci celor săraci și orfani le-a făcut cu puțință să se împărtășească din această lumină, înlesnindu-le greul vieții.

Meritele Lui neperitoare au fost relevate într'un discurs foarte duios, de către profesorul de religie, dl Ilie Stan, reîmprospătând multe episoade zguduitoare, ce s'au petrecut la îngroparea acestui mare mecenat.

Ocazie de cumpărat mobile!

Din cauza producției abundente poți afla pentru prețurile cele mai săzute mobila de Székely și Bóti fabricanți de Marosvásárhely lipsă la: Székely și Bóti mobile în Piața Széchenyi-tér 47.

Oamenilor acreditabili se vând și pe lângă — plătire în rate lunare fără nici o urcare de preț. — — —

— Mare asortiment în trusouri pentru mirese. —
La cerere din provincie trimite bogatul catalog ilustrat

Dar las să urmeze aci programul bogat al festivității:

1. Cuvânt de deschidere, rostit de Ilie Stan, prof. regilgie.
2. Lauda lui Dzeu, de Beethoven, cor mixt.
3. De demult, de O. Goga, decl. de Gh. Morar, în cl. VII g.
4. Arie II Barbieri de Seviglia Rossini, terțet orchestral.
5. Távolból, de Petöfi, declamată de A. Fényes, în cl. III.
6. Hai la vale, de Porumbescu, cor de copii.
7. Dimineața, de Kiriack, cor de copii.
8. Das Glück von Edenthal, poezie de Uhland, decl. de N. Hozan, cl. VII.
9. Pescarul, de Kiriack, cor. mixt.
10. Shakespeare, vorbirea lui Antoniu asupra lui Iulius Caesar, fragment din tragedia »Iulius Caesar«, trad. de G. G. Peter cl. VII.
11. În pădure, de Karl Weber, cor mixt.
12. Câteva note a lit. române din veacul al XX-lea, disertație scrisă și citită de Vasile Ilea elev în cl. VII g.
13. Cântecul urei, de Gastinell, cor bărbătesc.
14. Închiderea ședinței.
15. Memento, quartet de Bouherini, orchestră.

Acest program a fost executat foarte bine, fiecare punct storcând aplauze frenetice.

Declamările au fost bine, iar corurile perfecte. Dl profesor, Hubic, conecătorul corurilor merită recunoștința noastră pentru prestațiunile frumoase.

Senin.

Știri din Bucovina.

Moartea unui învățător alui Eminescu. — *Electoral.* — Un nou jurnal politic sau adio urbanitate! — *Beizadea Epaminonda.* — *Ședințele literare și reprezentanțele „Junimei“.* — 13.500 de Români în Cernăuți! — *Frica Nemților:* „Noi ne temem numai de D-zeu și de Români!“

În Cernăuți s'a stâns din viață săptămâna trecută cel mai vârstnic învățător român din Bucovina, directorul Ioan Litviniuc, în vârstă de 79 de ani, care mai bine de jumătate de veac a stat în serviciul școlii românești dela noi din țară. Litviniuc a fost și învățătorul poetului Eminescu, care era prin anii 1864 elev al liceului din Cernăuți. Dar nu numai lui Eminescu, ci și altor oameni de ai noștri, cari au jucat un rol cultural sau politic în Bucovina, el le-a pus cartea în mână, arătându-le cărarea ce duce spre cultură. Și elevii au ajuns departe, oameni însemnați și ca poziții înalte, pe când el modestul dascăl a rămas și mai departe pe catedră în mijlocul micilor săi tovarăși neastâmpărați. Induioșătoare a fost prietăria, când mulți din foștii lui elevi, acum oameni mari, i-au încunjurat coșciugul și l-au petrecut la groapă pe fostul lor dascăl ce i-a învățat buchile.

Desbinarea în sânul partidului național e un fapt împlinit. Deputații din dietă, cari sunt și membri ai partidului, candidează unul contra celuilalt, cum e cazul dlor deputați Dr. Florea Lupu și Dr. Isopescu-Grecul în cercul Cernăuți—Boian—Strojineț. Majoritatea învățătorimeii e pentru Dl Lupu, deoarece omul de încredere al învățătorilor, deputatul dietal M. Chisanovici, agitează pentru acesta. La Suceava candidează împotriva Dnui Baron Hurmuzachi unul din cei mai vrednici români ce-i avem, anume consilierul de Tribunal Dl Iorgu Toma, om cult, vorbitor bun, român cinstit și colaborator la »Vieța Românească«, »Neamul Românesc« și »Junimea Literară«. Pe timpul agitației electorale s'au întâmplat în cercul Rădăuților lucruri rușinoase: Candidatul Emilian Isopescu, consilier la tribunal și om bărbănos, a fost insultat și scuipat în față de unul din aderenții d'ui deputat Siminovici. Nenorocirea noastră sunt alegerile, căci pe vremea lor toate palimile omenești rup zăgazurile și cutrieră țara, înjosindu-ne în fața lumii străine și a fraților noștri din alte țări. Dar mijlocul cel mai eficace pe lângă banul corumpător de conștiinți, e rachiul distrugător de vieți omenești, cu toată opreliștea legii electorale!!

Cele două partide, democrații și foștii apărători clericali, își au jurnalele lor, apărute acum în toată campania electorală. Cei dintâi scot »Glasul Poporului«, iar cei din urmă editează —

risum teneatis! — »Unirea Națională (!?)«, care produce prin apariția ei tocmai contrarul: Desbinarea națională, după cum ar fi trebuit să se numească noul organ. De acum adio urbanitate și bunăcuviință în polemica noastră din jurnale, căci țigănia stăpânește între domni și între țărani. »Foaia Poporului« însă rămâne — ca o ironie — și mai departe organul partidului național... desbinat! Cu această ocazie e bine de știut că jurnale politice și reviste am avut în ultimii 11 ani: cel puțin 30 la număr, din cari azi avem vro 10, o dovadă mai mult cât de... statornici suntem!

Agitația electorală 'și arată road-le de pe acum. Societatea pentru cultivarea muzicii naționale, Armonia din Cernăuți, pregătise și studiasse încă de mult piesa dlui Iacob Negruzzi »Beizadea Epaminonda«, pusă pe note de fostul director al Conservatorului din Iași, dl Eduard Caudella. Societatea amintită muncește încordat pentru studiarea și montarea piesei, îl cheamă pe componist să asiste la repetiții și la reprezentații, cheluește bani din greu, iar diletanții joacă cu măiestria unor adevărați artiști înaintea... sălii goale! Publicul românesc face politică, n'are vreme să se ocupe cu fleacuri de aceste ca muzica națională; aceste-s pentru incultii de Ruteni, cari merg regulat la reprezentațiile lor naționale Românilor ce reprezentație mai bună li trebuie, decât alegerile cu scandalurile lor gratuite!?

Dintre cele 5 societăți ale studenților români din Cernăuți — la un număr de 250 de studenți! — numai »Junimea« și »Dacia« desvoltă o activitate mai intensivă în folosul neamului și adunări mai numeroase.

celelalte lucruri mai așa... Zilele trecute a aranjat »Junimea« o frumoasă șezătoare literară la Suceava în Casa națională a Polonilor, căci Români succedeni n'au o casă proprie pentru astfel de întâlniri, cum n'au nici cei din București, cari închiriază sala »Eintracht« a nemților pentru

La șezătoarea »Junimea« în Suceava la 25 Mai a. c. a vorbit frumos dl Al. Isăceauu vicepreș. al numitei societăți, despre Cuza Vodă, iar corul și orchestra societății a cântat cântece naționale. Seara s'a dat piesa dlui P. Locusteanu, »Funcționarul dela Domenii« care a fost reprezentată de junimeni și la Cernăuți în 3 Iunie a. c.

Noul recensământ din Cernăuți a dat rezultate destul de satisfăcătoare pentru noi cari numărăm acum 13,500 de suflete în capitala țării, pe când la 1900 eram numai vro 9,5000 la număr. Va să zică avem de înregistrat în 10 ani un spor de 4000 de suflete. Numărul total al locuitorilor din Cernăuți este 85,452, dintre cari Nemții și Evreii numără 41,355; Rutenii 15,250; Polonii 14,894; Români 13,500, iar celelalte naționalități ceva mai bine de 5000. Cel mai mare procent de creștere îl au de astădată Români, căci au revindicat, dacă nu pe toți, cel puțin o mulțime de conaționali de ai lor trecuți la recensământul anterior pe lista ruteană. Din recențele date statistice constatăm însă și alt fapt îmbucurător, anume că în tot Cernăuțul sunt 21,014 de locuitori de confesiune gr. or. la cari trebuie să-i numărăm în prima linie pe cei 13,500 de Români, așa că Ruteni gr. or. sunt numai 6514 în Cernăuți, cei'alți sunt gr. catolici. De bună seamă jumătate dintre Rutenii gr. or. sunt »Ruși bătrâni« cari țin cu Români, așa că numai puțini Ruteni de cei ce atentează la despărțirea bisericeii noastre, se află în Cernăuți.

De va fi recensământul tot așa de satisfăcător în întreaga țară, atunci cu siguranță putem spune că noi Români suntem poporul cel mai numărös din Bucovina, dovadă și numărul cel mare de deputați în camera provincială, care atinge cifra de 23, respective 24, dacă rectorul Universității va fi un Român. Era recăștigării poziției și a drepturilor noastre de popor băștinaș se apropie.

Văzând Nemții bucovineni că Români încep să se afirme tot mai mult în viața politică a țării, încep — ca și Sașii din Ardeal — să lamenteze că-i înghițim, îi romanizăm pe nesimțite și le scoatem limba lor din oficiile comunelor curat românești, înlocuind-o cu limba noastră, ca și când legile fundamentale de stat sunt făurite nu-

mai pentru dânsii, nu și pentru noi, cari în virtutea acelor legi avem dreptul să ne folosim de limba noastră ori unde în țară la noi; deși n'o facem. Leaderul Nemților înfricați e prof. univ. Kaindl, care în Nr. 6 al revistei »Deutsche Arbeit« din Praga ne denunță opiniei publice că suntem romanizatori neîndurați cu alte neamuri! Cu acest articol mă voi ocupa altă dată în special, acum însă constă că Nemții bucovineni și-au schimbat trufașa lor zicală națională, și nu zic că »se tem numai de Dumnezeu«, ci și de Români. Bine ar fi, dacă ar fi așa!

Correspondent.

Sărbarea pomilor și a paserilor în Tălmăcel.

Comuna curat românească Tălmăcel este ascunsă într-o vale muntoasă din apropierea Turnului-Roșu și se deschide puțin numai spre Valea Oltului. Are puțin hotar pentru cultura cerealelor, de aceea ocupațiunea de frunte a locuitorilor ei este creșterea vitelor, mai cu seamă oieritul și negoțul cu lemn. Tălmăcelenii sânt români desghetați și harnici, cari au biserică cu doi preoți, școală frumoasă cu trei învățători, au o însoțire de credit înfloritoare și acum își bat capul cu înființarea unei tovarășii pentru valorizarea produselor dela vite. Deși regiunea e muntoasă, totuși e potrivită și pentru cultivarea pomilor, fiindcă o scutesc dealurile împotriva vânturilor ce suflă aproape fără întrerupere prin cheia Turnului-Roșu. Acest ram economic însă până azi în Tălmăcel a rămas aproape necultivat. Abia acum zăresc Români noștri de acolo, câtă bogăție este ascunsă în roadele pomilor și încep să-și facă pometuri. Ca să dea avânt și mai mare acestei pomiri bune, și mai ales ca să deștepte interes și dragoste față de acest ram economic în viitorii economi, Reuniunea română de agricultură din comitatul Sibiului la Dumineca Tomii a aranjat pentru școlari o sărbătoare economică instructivă. Tuturor școlărilor mai mărișori le-a dăruit câte un altoiu, pe care aveau să-l sădească ei după instrucțiunile date de specialistul Reuniunii, în gropile pregătite de mai naite după toate prescrierile pomăritului. Solemnitatea, cu care s'a oferit școlărilor acest dar, s'a prefăcut într-o adevărată sărbătoare a pomilor și paserilor, la care a participat întreaga comună în frunte cu conducătorii ei, preotul Ioan Roman, inv. N. Săcărea și A. Barbu, notarul Ioan Fanea, primarul D. Oancea și oaspeții din Sibiu și din Boița. Din partea comitetului Reuniunii erau de față N. Iosif, R. Simu, Dr. V. Stan și V. Tordășianu, iar ca oaspeți: Dna E. Tordășianu, dna Simu, dsoara E. Dârleanu, prof. A. Bratu din Sibiu, I. Druhora și E. Popescu din Boița. Reprezentanții Reuniunii au fost întâmpinați de o ceată de călăreți și de elevii școlii, au fost conduși cu alaiu în comună, între urale nesfârșite al copiilor. În comună în apropierea școlii, cei sosiți în mumele culturii economice au fost întâmpinați și salutați cordial de primăria comunală și de întreg poporul, care avea înfățișare de praznic.

Într-o procesiune impunătoare toată lumea s'a îndreptat spre curtea școlii, unde s'a ținut partea teoretică și artistică a festivității cu programul următor: 1. Rugăciune, rostită de o elevă; Cuvântare de deschidere, rostită de preotul I. Roman, în care s'a deslușit școlărilor și mulțimei sătenilor scopul și însemnătatea acestei festivități; 3. Lăudați-l că e mare Dumnezeu. cântată de corul școlărilor sub conducerea inv. A. Barbu; 4. La punctul acesta din program, rezervat Reuniunii, membrul din comitet Dr. V. Stan, a ținut elevilor o cuvântare plină de povețe folositoare cu privire la pomi și la paseri. A spus cam următoarele: Am venit la voi, odraslele unui popor harnic și cinstit, ca să vă deschidem ochii minții și să vă aprindem în inimă dragoste pentru cei mai credincioși și folositori tovarăși în munca noastră economică, pentru pomi și paseri. Voi vedeți, că Dumnezeu a împodobit lumea cu arbori, pomi, tufișuri.

*) Împrumutată dela străbunii noștri Traci.

V-ați întrebat pentruce? Ca să fie mai plină de desfătare, ca să ne facă traiul mai ușor și mai plăcut și ca să dea adăpost păsărilor, acelor făpturi drăgălașe, cari înveselesc pădurile, livezile, grădinile cu cântece măiestre și cari în acelaș timp ne fac și slujbe folositoare. Acolo, unde sunt arbori, tufișuri, pomi, umblă ploi mai dese; sămănăturile, ierburile sunt mai grase, mai frumoase; aerul e mai curat, mai sănătos; verile sunt mai răcoroase și belșugul mai mare. Unde sunt arbori sunt și păraie, vâlcele și rîuri bogate în apă; în ape trăiesc pești, cari sunt un izvor de hrană și de câștig. Pădurile, văile, rîurile atrag norii, cari ne aduc ploile binefăcătoare, iar aburii ce se ridică din ape noaptea se fac rouă răcoritoare. Unde pădurile sunt stârpite, nu umblă ploi la vreme, e secetă, sunt călduri nesuferite, nu-i apă, pășunile ard și pământul nu rodește. (Urmează exemple cunoscute de elevi).

Arborii și pomii împodobesc firea. Priviți, cât sunt de frumoase spinările de dealuri, coastele, râpele, malurile păraielor și a rîului, dacă sunt sădite cu arbori! Și vedeți cum tânjește cât de urite și nefolositoare sunt cele goale! Dar primăvara, când se desmorțește natura! Un mugur, o frunză verde, o floare de cireș ori de măr ne desfătează ochiul la com de frumuseți după o iarnă lungă și trezesc în noi dor de viață nouă după amorteala iernii. Pomul din ogradă dela fereastra casei primăvara este un buchet de flori, ce îmbată cu mirosul lor și atrag albinele, cari zumzâind harnice din floare în floare adună miere dulce pe seama noastră și ciară pentru luminile ce ard pe sfânta masă a altarului. Acelaș pom vara ne răcorește cu umbra sa, iar toamna ne poștește să gustăm din poamele-i mustoase.

Arborii și pomii sânt isvor de câștig. Cum ne-am face casele și uneltele fără lemn? Cu ce am face foc să gătim bucate și să ne încălzim iarna. Unde sânt stejari, brazi, paltini, ulmi, nuci, frasinii, plopi, cireși ș. a. înfloresc negoțul de lemn și mătăsăritul. Dar folosul ce ni-l aduc pomii cu poamele lor ca hrană și ca marfă de târg. Ce parale frumoase pun la chimir în fiecare an Cîsnădioreni din pometurile lor! Țara cea mai bogată e aceea, unde sânt mai multe pometuri și păduri. Din aceste învățați: în locul unui arbore tăiat să puneți doi, în locul unui pom îmbătrânit cinci! Legea pedepsește pe cei ce despoaie arborii de crengi și de coaje. Voi să-i cruțați, nu de frica legii, ci din dragoste cătră făpturile folositoare ale Domnului.

Noi avem niște pretini buni și harnici, cari ne lucră în cinste. Sânt păsărelele, cari zboară prin tufișuri și grădini. Ele ne înveselesc și ne îmbărbătează la lucru prin cântecele lor. Impedecă sporirea buruienilor stricacioase, cari ne-ar năpădi sămănăturile, pentrucă le mănacă iarna sămănța. Ajută sporirea arborilor de folos. Stârpesc goanțele stricacioase. Un pitigoiu pustiește într'un an mai multe gujulii, decât trei oameni cari n'ar lucra alceva. (Exemple în cifre despre paguba ce o fac în grădini insectele și despre folosul enorm ce-l aduc păsărelele). Nu stricați cuiburile păsărilor, nu le luați ouăle, nu le omorâți puișorii! Au și ele inimă și simțesc durere, dacă le faceți rău. Faceți din ele pretinii voștri, atrageți-le în jurul caselor voastre, ocrotiți-le și iarna dați-le de mâncare, și ele vă vor plăti înmîit pentru bunătatea voastră!

Când măncați poame nu aruncați sămburii! Cereți dela părinți un unghiuleț în grădină și-i sămănați acolo. Învățătorii vă vor arăta cum să-i altoiți, ca să faceți din pădureții rășăriți pomi nobili. Pe aceștia plantați-i în grădini, înaintea caselor, să crească împreună cu voi; se vor legă de viața voastră, de sufletul vostru și vă vor folosi. Acolo vor veni păsărelele, vor cânta frumos desfătându-vă, dar totodată îi vor și curăți de omide, făcându-i roditori. De unde nu sânt pomi și tufișuri, păsărelele pleacă. Iar de unde a plecat paserea,

se înmulțesc viermii și omidele de tot felul, cari rod și nimicesc tot, pentrucă omul nu poate lupta cu ele. Vorba cântecului:

De unde paserea pleacă
Rămâne țara săracă!

5. Românașului îi place, cântată de corul școlărilor. 6. Să cultivăm pomi! declamată de un elev. 7. Eu mă duc, codrul rămâne, cântată de corul școlărilor. 8. O cântare executată de corul adulților condus de inv. N. Săcărea. Ca încheiere secretarul Reuniunii, V. Tordășian, a arătat sâtenelor un album artistic edat de Reuniune, apoi l'a dăruit femeilor din această comună, spre a-și înfrumșea cu modele din el portul de altfel destul de pitoresc.

După o pauză, în care s'a servit prânzul, s'a început partea practică a sărbătorii. Cei ce au aranjat sărbătoarea în fruntea școlărilor și însoțiți de mare multime de popor și de cântecele corului școlărilor, s'au dus în grădina unui membru al Reuniunii din Tălmăcel, unde în amintirea zilei a fost sădit un altoi. Cu prilejul acesta N. Iosif a dat povețe instructive și intuitive despre corecta sădire a pomilor, despre îngrijirea și în general despre viața pomilor. Reîntorși iarăși la școală, s'au împărțit școlărilor mai mărișori altoii de dar și au plecat cu toții „La Hăciugă sub Zăpozile“, ducându-și fiecare școlar darul, iar părinții uneltele trebuincioase. „La Hăciugă“ este un teritoriu comunal de mai multe zeci de jugăre, acoperit cu tufe de mesteacăn, folosit ca loc de pășune. Primăria comunală a avut buna inspirație să aducă hotărîre, ca pe acest teritoriu puțin folositor să înființeze o adevărată grădină de pomi comună. A hotărît adecă, ca an de an să dăruiască fiecărui elev din școala de repetiție un pomișor, care să fie plantat pe acest teritoriu, și să rămână pe vecie proprietate respectivului elev. S'a pus deci începutul unei pomării uriașe, unde peste 50-60 ani fiecare locuitor al comunei își va avea pomii săi. Aici era destinat locul de plantare și pentru pomii dăruți școlărilor de Reuniunea de agricultură.

Plantarea s'a făcut sub ochii și cu concursul membrilor prezenți ai Reuniunii și a învățătorilor. Îți era mai mare dragul să vezi pe micuții grădinari, cum zoresc în dreapta și în stînga cu hărnicia furnicii, ba să-și așeze pomul în groapă, ba să adune cu îngrijire pământ în jurul rădăcinilor, ba să care apă din pârăul din apropiere, să-l ude. Când s'au terminat lucrările de plantare, era deja seară. Toți s'au depărtat cu convingerea, că aici s'a pus bază unui lucru bun, din care va răsări un nou ram de bunăstare pentru comuna Tălmăcel, iar pentru alte sate un îndemn puternic de a face și ele la fel.

De sub Zăpozile.

Conflictul sinodal din România.

București, 24 Maiu v.

Membrii Sinodului s'au întrunit Luni din nou sub președinția I. P. S. S. Mitropolitului Pimen al Moldovei.

Mai iau parte la ședința domnii C. C. Arion ministrul cultelor și instrucțiunii publice și Boroianu Administratorul Cassei Bisericeii.

După deschiderea ședinței Episcopul de Roman cerând cuvântul, citește două petițiuni, una din partea S. S. prin care protestează de faptul că cei trei arhieri cari au formulat actul de acuzare în contra sa, mai figurează astăzi și în comisiunea de judecată.

A doua petițiune pe care o citește e din partea dlui Chiriacescu profesor la Facultatea de teologie prin care cere ca să fie citat în

fața Sinodului pentru a-i prezenta mai mult scrisori originale ale Mitropolitului Primat.

În acest timp sosește la sinod I. P. S. Mitropolitul Primat care cerând cuvântul și năndu-se la vot cererea I. P. S. S., sinodul refuza de a acorda cuvântul după care Mitropolitul Primat părăsește sala.

La cuvântul apoi Episcopul Conon al Hușilor care propune să se aleagă două comisiuni, una care se va prezenta Mitropolitului Primat iar alta Episcopului de Roman pentru a le cere demisiunile.

Propunerea Episcopului de Huși pusă în vot este admisă în unanimitate de sinod.

Se procede la alegerea acestor două comisiuni și sunt aleși: Mitropolitul Pimen al Moldovei, Episcopul Conon al Hușilor și Ghenadie al Rîmnicului care se va prezenta Mitropolitului Primat; iar Episcopul Nifon al Dăneștii de Jos și arhierii Calist Botoșeneanu și Sofronie Craioveanu care se vor prezenta Episcopului de Roman.

Conform hotărîrei Sf. Sinod, azi ora 10 a. m., I. P. S. Sa Mitropolitul Pimen al Moldovei, însoțit de PP. SS LL. Episcopii Conon Aramescu Donici al Hușilor și Ghenadie al Rîmnicului Noului Severin, s'au prezentat la I. P. S. Sa Mitropolitul Primat.

Comisiunea, aducând la cunoștință Primatului, hotărîrea Sf. Sinod, l-au rugat ca pentru restabilirea liniștii în biserică, să demisioneze din demnitatea ce o ocupă.

I. P. S. Sa Mitropolitul Primat a răspuns că nu înțelege să se vizeze în acest mod conflictul ce există în sinul bisericeii. Dacă este sililit să demisioneze atunci înseamnă că este o catherisire dechizată, iar dacă va demisiona de bună voe, înseamnă că recunoaște toate acuzațiunile ce i-s'au adus și pe cari le consideră pure calomnii.

Astfel fiind, I. P. S. Sa Mitropolitul Primat a declarat categoric că refuză să demisioneze.

Toate insistențele Înălților Prelați au fost zadarnice; Mitropolitul Primat a rămas nestrămutat în hotărîrea sa.

Jelania unui om de omenie.

Ni-se cere publicarea următoarelor:

Astăzi la 31 Mai st. se împlinește anul de când pe parohul din Ianceșii (Janesfalva) și adm. parohial din Bucium, Vincențiu B. Biberea, l-au prins la porunca dlui protopretor Halász, 6 soldați și 4 jandarmi și l-au reținut peste noapte în Ceica, și dimineața dela casa comunală din Ceica l-au dus la d. protopretore, între baionete până l-au băgat în curte și aci păzit de jandarmi l-au închis într'o șură, und era trăsura Măriei Sale. În cancelarie Măria Sa des de dimineață dicta sentința bietului preot, căci dela Ana l-au dus la Caiafa, și de aici trebuia dus la Pilat; dar »vina« trebuie scrisă, căci altcum nu l-ar fi închis sub zăvoare ca pe făcătorii de rele. La 7 ore dimineața erau toate gata; așezate în coverte 3 scrisori, una făcută de protopretorele, alta de notarul subst. Kocsvosky din M. Lazuri, a 3-a de pretorele Czeglédy cu jidanul din Ianceșii Valenstein, — »a cu z e l e« asupra preotului din Ianceșii erau grele, ci că ar fi zis în biserică din Ianceșii cu 2 săptămâni înainte de alegere cătră credincioșii săi: lubiților Creștini! Vine alegerea de deputat dietal și cercul nostru electoral este candidat vicarul Mangra, și Dr. Suci, apoi acela care va vota cu Mangra, și nu cu Dr. Suci să-l bată Dzeu, pe el, pe copiii lui, pe femeia lui și tot ce are el la ușă. Aceasta este »vina« preotului Biberea, dar mai grea era vina care l-a durut pe Măria Sa Osman-pașa, căci la 29 Maiu 1910 a fost hotărît ca Dr. Suci să-și desfășure programul său în Ceica, adecă într'o Duminecă, unde adunat poporul cu miile, dar Măria Sa a interzis a desfășura programul, și huduit și atunci a venit și eșit din Ceica și a venit la

Fiți cu atențiune la firmă!

GYULAY KÁROLY

Atelier de fotografii artistice,
— — de primul rang. — —

TIMIȘOARA, Józsefváros, Hunyady u. 5.

— — (Lângă Casina »Délvidéki«) — —

Fotografii și portrete, reproducții după fotografiile vechi și noul în mărime naturală, expuneri de obiective speciale pentru interioruri, acatice, și lucrări în aquarel și olei artistic executate. Ceice se provoacă la anunțul din »Tribuna« capătă 10%o rabat. Fiți cu atențiune la firmă.

preotul adm. Biberea în Bucium, căci aci e locuința. Aci a fost Dr. Suciuc cu »suica« sa adăpostit dela 10 ore a. m. până la 3 ore unde s'a desfășurat programul plecând mai departe spre Drăgești și aceasta a scos ochii Măriei Sale.

Destul că la 30 Maiu a mers preotul în parohia sa Jancești, în afacerile sale parohiale, și aci de nou ar fi agitat poporul, tot cu acele cuvinte din biserică, pentru aceea de teama blăstămului s'au dat cu toții pe partea Drului Suciuc, și era teamă și de cele 4 comune cari sunt pe partea lui. A venit dar în Jancești. Notarul subst. Kocsovsky a mers la jidanul crâșmar Valenstein Mayer, și acesta i-a șoptit „*aci nu e bine*”, toți sunt cu Suciuc, iaca, »ei« ascultă de popa. Apoi s'au pus pe lucru. Chiamă 6 oameni să spună ce a vorbit popa în biserică înainte, și ieri la alegători, înaintea bisericii și înaintea crâșmei. Cu cele spuse de oameni au formulat acuze grele și minciuni, și au cerut să le trimită cătane în sat, că popa a făcut revoluție; stau să se omoare unii pe alții; Primind Măria Sa această știre de loc a trimis pe Czeglédy cu soldați în cocie, cu porunca unde îl vor prinde să-l aducă, și de nu se supune să-l ferece. Mergând Czeglédy la Jancești a mers direct la jidan, și acolo a chemat pe martorii cei 6. Au luat cu ei protocol unde a scris ca mai sus că a blăstămat în biserică pe oameni și înaintea bisericii și a crâșmei.

După aceia l'au prins și la 1 Iunie în ziua alegerii l'au dus la Oradea-mare și acolo pe baza scrisorii pretorului l'au închis sub zăvor și la 5 ore l'a scos judele de instrucție, i-s'au cetit toate, iar preotul a spus că nu-i adevăr nimic din cele scrise, dar alegătorii a fost a lui Dr. Suciuc, — dimineața pe când îl duceau către Orade, la Jancești a trimis 12 husari, a luat alegătorii 48 inși și 6 husari înainte, și 6 îndărăt și așa i a adus la urna de alegere, — după ce la 1 Iunie fu ascultat preotul îl lasă pe picior liber, apoi de aci înainte judecăți peste judecăți, pe la tribunal, — așa la 22 Mai 1911 a fost pertractat-a finală fiind de față martorii toți, atât dl Czeglédy, not. subst. Racsovsky și jidanul Valenstein, unde s'au ascultat 4 martori și pe făcătorii scrisorilor mincinoase, cari s'au dovedit toate „*minciuni*”, „*șarlatanii*”. Apoi not. subst. și-a căpătat plata dela On. Tribunal, precum și Czeglédy. Văzând toate astea jupânul Izig se scula dela un timp: Dl procuror regesc nu mai pot suferi minciunile acestor 3 domni, căci văd că preotul e nevinovut pe nedrept au fost țărîți și închis și îmi retrag acuza, și rog a sista pertractarea. *Așa s'a și făcut și porohul lanceștilor e mântuit*, avocatul a fost dl Dr. Aurel Lazar carele în toate rândurile s'a prezentat și l'a apărat, fără nici o remunerare, onorari neprimind nici un ban.

Dupăce s'a sistat procesul, apoi preotul a mers la d. Dr. Lazar și a înprocesat pe toți 3 d-nii Czeglédy, Kocsovsky, și jidanul Valenstein pentru calomnie etc., pe când tatăl era sub zăvoare în Orade, fiul său Gheorghe Biberea, preoîn comitatul Timiș, zăcea mort în Vârșeș, străpuns de baionete e jandarmilor, pentru că se ală, turase candidatului național Caius Brediceanu, ca orice Român de omenie. *Coresp.*

INFORMAȚII.

ARAD, 7 Iunie n. 1911.

«Românul» și... idroterapia.

Presă românească din Ungaria face progrese uriașe. Organul autorizat și-a cumpărat și el casă în Arad, o casă mare și frumoasă, mai mare și mai frumoasă decât casa «Tribunii». Acesta e fapt împlinit, anunțat și de organul autorizat.

Se mai zice încă că și-a cumpărat și tipografie, tipografia lui nenea Birăuțiu din Budapesta, care se va muta cu toate ale lui în casa nouă din Arad.

Ne bucurăm că organul autorizat al partidului nostru, în vremea scurtă de când există, s'a consolidat în așa măsură încât si-a cumpărat și casă și tipografie.

Să ni-se îngăduie, însă, să facem o mică observare nevinovată... Să nu crează cititorii noștri că vrem să întrebăm șefii noștri a căta oară cumpără acum tipografia lui nenea Birăuțiu, — deși întrebarea aceasta ar fi prea la loc.

Nu. Vrem să arătăm numai cât de ironică poate fi uneori soarta.

Tipografia și redacția organului autorizat vor fi instalate, în noua casă, alături de stabilimentul de idroterapie alui Posch...

Pornirile pătimașe și isterice din vremile din urmă ale organului autorizat par'că nici n'ar fi îngăduit o altă vecinătate, decât acest stabiliment de cură cu apă rece... X.

— **Armele „Românului”.** Dela Dl Sever Bocu primim din București următoarea telegramă:

„*Resping cu indignare desnădăjduitele rânduri calomnioase ale „Românului” și voi face ziarul autorizat responsabil în fața instanțelor judecătorești pentru odiosul atentat la cinstea mea personală.* — Sever Bocu”.

— **Dela Academia română.** Academia română va ținea ședință publică-solemnă Miercuri 25 Mai, la orele 2 jum., sub prezidenția Maiestății Sale Regelui.

D. M. Sutzcu va ceti discursul dsale de recepțiune despre Numismatica română.

D. D. Sturdza va ceti Răspunsul la discursul dlui Sutzcu.

Până acuma Academia a hotărât distribuția următoarelor premii.

Din premiul Adamachi de 5 mii de lei, divizibil, s'a acordat câte o mie de lei lucrărilor de mai jos.

Babeș (A) și P. Oceanu, Capra și Vaca săracului București 1910.

Burileanu, (Căpitanul St. N.), Teoria generală a calcului probabilităților și aplicațiunile ei la studiul și practica tragerilor de infanterie și de artilerie București 1910.

Leon. (Prof. Dr. N.). Studii asupra Culicidelor din România. București 1910.

Mazăre (Nicolae). Harta etnografică a Transilvaniei. Iași 1909.

Mazăre N. Supliment la harta etnografică a Transilvaniei. Iași 1900.

Petrescu (Dr. G. Z.). Studiu asupra cauzelor lățirii și stărei actuale a sifilisului în România. Sifilisul la țară. București. 1910.

Premiul Lazar de 5 mii de lei s'a acordat lucrării „Animalele Domestice din România” lucrare în manuscris, a dlui N. Filip și Gh. Manolescu.

Premiul Anastase Fătu de 3.000 lei a fost dat domnului Dr. Gheorghe Munteanu Murgoci pentru „Harta geologică a județului Mehedinți.

— **Primejdia holerei.** Abia începută primăvara și temuta boală a holerei se anunță din toate părțile. Cu deosebire s'a descărcat asupra țărilor din apusul Europei. În Berlin e în plină furie, Venetia e contaminată pe dea-întregul și oamenii mai cu dare de mână își caută refugiul în alte părți încă neatinse de boală. În Graz băntuie de asemenea de vr'o două săptămâni și cele din urmă știri cari ne sosesc referitor la ravagiile ce le face holera, se mărginesc să înregistreze faptul că încurând se va declara orice primejdie înlăturată, fără să dea însă indicii mai amănunțite. Se vede că primejdia e aproape de hotarale țării și autoritățile i-au cele mai viguroase măsuri preventive. Alaltăieri a sosit în portul Triest un vapor cu călători, care avea pe bord un bolnav de holera. Nenorocitul a murit în restimp de o oră și făcându-i-se analiza fecaliilor s'a adeverit că de fapt a fost contaminat. Vaporul din vorbă mai are douăzeci și opt de bolnavi, dintre cari douăzeci și șase zac de boli contagioase. Pe drum vaporul a avut și patru cazuri mortale.

Din toate aceste se poate deduce că holera importată de acest vapor, nu va întârzia să izbucnească și în Ungaria.

— **Examenul la școala română din Cluj.** Examenul final la școala elementară gr.-cat. rom. din Cluj (cetate) se va ținea la 12 Iunie n. a. c. (a doua zi de Rusalii) în ordinea următoare:

I. La orele 11 după sf. liturgie, examenul școlii de fetițe, condus de dna învățătoare Gizela Vilt n. Turcu.

II. La orele 3 d. a. examenul școlii de băieți, condus de dl învățător Andreiu Pora.

III. La orele 5 după examen, urmează *producțiunea școlărilor* (sub conducerea învățătorilor).

Intrarea la examen și producțiune e liberă. Oferte benevole pentru premiarea elevilor se primesc cu mulțămintă și se vor cvita în publicitate.

Cluj, la 3 Iunie n. 1911. — *Diracțiunea.*

— **Faptă și răsplată.** În satul Jaca din Bihor sătenii au aranjat a doua zi de Rusaliile ungurești o petrecere cu joc. La joc a venit și un jandarm nearmat, și s'a pus pe chef, tulburând pe ceialalți oameni. Satul întreg îl cunoștea de om cărcotaș și puțină vreme în urmă bătuse pe un flăcău, fără nici o vină, încât îl lăsase stălcit. Flăcăul era și el de față și folosindu-se de prilej, l a tras binișor la o parte, să-l întrebe de sănătate și poate să-i ceară socoteală de nedreptatea ce-i făcuse. Jandarmul însă nici una nici două, a sărit la el să-l bată. Acum însă i-s'a încurcat, căci norodul din băta-tura crâșmii a sărit în ajutorul flăcăului și voinicosul jandarm a fost călcat în picioare, până s'a ales una cu pământul. Când au văzut că-i mort de-a binele, făptuitorii s'au dus și s'au anunțat autorităților.

— **Jubileul unui tipograf român.** Conducătorul tehnic al tipografiei archidiecezane din Sibiu, dl *Gheorghe Poponea*, împlinind la 1 Iunie 25 ani de când s'a dedicat carierei tipografice, personalul tipografiei din acest prilej l-a felicitat oferindu-i un inel de aur cu inscripția: „Souvenir, 1886—1911”. În legătură cu această serbare, întreg personalul tipografiei noastre a aranjat în aceea zi un maiial în pădure, unde în vorbiri ocazionale s'au scos la iveală îndeosebi meritele jublantului câștigate pe terenul artei tipografice. „*Telegraful Român*”.

— **La fondul casei împreunate cu hala de vânzare a „Societății meseriașilor români”** din Blaj au intrat următoarele contribuiri: Dr. Simeon Chețianu, adv. Agnita 30 cor., Gheodeon Bratu, N. D. Moroiano, G. S. București câte 20 lei, Apostolescu C. 16 lei., C. Orescu, G. Calomfirescu, C. Nicolau, G. H. Theodorachy, Al. D. Florescu, L. Rusu, Ioan C. Nicolaescu, Trifu Nicolau, București — câte 10 lei., Ștefan Pop prof., I. Motiul, Reșnovanu Babeș, Gheorghe C. Deșiiu, G. D. Berlescu, V. Oniga, N. Ivan, București câte 5 lei; N. Jatropol, 4 lei; Dr. Octavian Domide, canonic Gherla 4 cor.; Dr. Dr. Ioan Bălan, preot gr.-cat. București, Vasile Morariu, învățător Ludos câte 2 cor. V. C. I. Nicolaescu, N. N. București câte 1 leu, Dr. Ioan Băltar, cand de avocat, Iosif Bărluțiu, primar Valea-Geoagiului, Ioan Muntean, preot Velt, Laurean Moldovan, învățător Basna, Victor Pop, preot Silvașul român, N. Bohățel, inginer Ciud câte 1 coroană.

— **Congresul corpului didactic primar al României.** În zilele de 27, 28 și 29 Iunie v. se va ținea în Craiova congresul didactic primar urban și rural din România.

Se vor discuta următoarele chestiuni: Inițiințarea școlilor de îndreptare pentru copii cu deprinderi rele, și inițiințarea școlilor complimentare.

Mijloacele pentru perfecționarea membrilor corpului didactic primar urban.

Imbunătățirea stărei materiale a corpului didactic primar urban, prin mărirea salariului și înființarea gradatei a cincea.

După terminarea congresului se va face o excursiune pe Valea Jiului și în munții Gorjului.

— **Pentru noua biserică din Cluj**, ce este a se edifica în acest puternic centru al Ardealului, au mai binevoit a dăruți în timpul din urmă acești binesimțitori creștini:

Vasile Chiorean din Aitor 10 cor., Ioan Melian, preot în Bonț, a colectat dela credincioșii sei 1262 cor., Alexandru Leaș din Ceaul mare, a trimis prin prin protopopul Cojocnei, Ioan Hățieganu 2 cor., Vasile Lăpușan din Gilău 10 cor., I. Gyurkó, măgăziner la tren, Cluj 5 cor., Colonelu George Horváth, Cluj 20 cor., Iacob Popa, secretar metropolitan, Blaj, întru pomenirea fratelui său † Simion Popa din Teiuș 10 cor., Dr. Iustin A. Juga, cand. de avocat în Brașov, în loc de bilete despre findanțarea sa cu dsoara Miți Lupan din Brașov 20 cor. Laolaltă 89 cor. 62 fil.

Primească toți binevoitorii noștri, cari ajută astfel cu obolul lor la ridicarea cât mai curând a unei monumentale biserici române în Cluj, cele mai adânc simțite mulțumite și Dumineca să le răsplătească din prisosința harurilor cerești. — În numele curatoratului bisericii gr. cat. rom. din Cluj.

Dr. Elie Dăianu, paroh-protopop, președinte.

— **Mari tulburări în Franța.** Vierii din Franța cari erau gata să producă o incurcătură politică în primăvară, au început de nou agitația și de sărbătorile Rusaliilor în Bar sur Aube și Barville au arborat în mai multe părți drapelul roșu, deasemenea și pe coperișul prefecturei și în turnul bisericii. Pe urmă au descărcat o ploaie de pietre asupra oficiilor publice. Pentru a localiza tulburările cari puteau lua proporții, a fost comandat la fața locului un escadron de călărași și o companie de infanterie cari s'au luat la harță cu manifestații. Din amândouă părțile a rămas pe teren un număr însemnat de răniți.

— **Dr. Ștefan Tămășdan**, medic-dantist în Arad, s'a întors din călătoria sa de studii în străinătate și și-a reluat practica.

— **Convocare.** Despărțământul protopopesc Chișineu al reuniunii învățătorilor români ort. din protopiatele arădane I—VII își va ținea adunarea de primăvară Luni în 6/19 Iunie a. c. la școala conmembrului *Ioan Caba* din Chișineu, la care sânt invitați a participa toți membrii și sprijinitorii școlai.

Programa: 1. La orele 7 a. m. Chemarea duhului sfânt. Ascultarea examenului. 3. Deschiderea ședinței. 4. Reflexiuni asupra examenului. 5. Cetirea rapoartelor. 6. Incasarea taxelor. 7. Cum s'ar putea înființa liga de temperanță între școlari, în ce privește alcoolul și ce rezultate se pot spera dela o asemenea întreprindere a noastră disertație de Ioan Belle. 8. Propuneri și interpelări. 9. Fixarea viitoarei conferințe. 10. Închierea.

Nădab, 22 Mai 4 Iunie 1911. *Dimitrie Boariu*, președinte. *Traian Tabic*, secretar.

— **Insănătoșarea ministrului Monis.** Ministrul președinte al Franței merge repede spre însănătoșare, și se simte atât de bine încât medicii i-au dat voie să iee parte la consiliul de miniștri ce va avea loc astăzi. Ministrul va fi introdus în sala de ședințe pe un scaun automat din cauză că medicul nu-i permite deplina libertate a mișcărilor. Monis a primit ieri, în locuința sa, vizita președintelui republicei și a lui Loubet, președintele de mai nainte.

— **O manifestație sângeroasă.** Aderenți votului feminin au aranjat Luni trecută o manifestație pe străzile Mexicului. Manifestanții însă au depășit cadrele permise de lege și autoritățile au fost necesitate să intervină pentru reglementarea lor. În urma încăierării care a urmat, nouă înși dintre manifestații au fost împușcați.

— **Deraierea unui tren de marfă.** Din Constantinopol se anunță: Un tren de marfă al drumului de fier din Anatolia trecând un pod între Vesirhan și Biledșik și podul fiind stricat din cauza inundațiilor fluviului Karason, a deraiat.

Locomotiva și câteva vagoane au căzut în fluviu. Mecanicul și iochistul au fost uciși. Sunt și trei persoane rănite.

Dr. VICTOR GRAUR.

Medic universal, medic școlar calificat, profesor de igienă.

Institut de dantistică.

Arad, Andrassy-tér Nr. 22. — Etajul I în fața palatului administrativ (comitatului)

Mișcare culturală și socială.

— Petreceri, concerte. —

12 Iunie n.

Miercurea: producție teatrală în sala hotelului „Trei Arabi”. Se va juca „Nepotul răsfățat” de Kotzebne. Joc. Inceputul la orele 7 și jum. seara,

Ecica: serbare jubilară cu prilejul aniversării a 25 de ani de existență a corului vocal bisericesc.

Teatru și concert urmat de joc în ospătăria locală. Se va juca „Cinel-Cinel de V. Alexandri și »Vlăduțul mamei». Inceputul serbărilor la orele 4 d a.

ECONOMIE.

Prolongirea privilegiului Băncii Austro-Ungare. Precum se anunță cele două guverne, ungar și austriac, au căzut de acord asupra prolongirii privilegiului băncii de emisiune până la 15 Noemvrie a. c.

Locomotive noi. La căile ferate prusiene se fac încercări c'o locomotivă nouă în loc să meargă para prin țevi și să încălzească apa din căldare, apa e în țevi ce se deschid una în alta și para încălzește aceste țevi pe din afară. Deci în loc de căldare cu apă sunt țevi așezate în pară. Încercările făcute cu acest sistem la mașinele de aburi așezate în zidărie au ieșit bine; de aceea le cercă la locomotive.

Se spune că dau 10 la sută economie de carbuni.

«**Andreiana**», institut de credit și economii, societate pe acții este firma unei noue bănci românești, înființată fără nici o trebuință reală, în comuna Rășinari, în imediata vecinătate a Sibiiului. Capitalul social este de K 30,000, împărțit în 300 acții à K 100 și direcțiunea se compune din domnii: Maniu Lungu, paroh; Dr. Ioan Bucur, medic; Irimie Dancaș, comerciant; Iacob Ciuceanu, primar comunal; Bucur Lungu, Iacob Isdrailă și Bucur Vidrighin, proprietari; Emil Cioran, paroh și Coman N. Droc, comerciant.

BIBLIOGRAFII.

La Librăria „Tribunei” se află de vânzare **Dr. Onisifor Ghibu, Cercetări privitoare la situația învățământului nostru primar și educația populară à Cor. 1 plus 5 fil. porto.**

DICȚIONARUL

numirilor de localități cu poporațiune română din Ungaria, compus din încredințara Asociațiunei pentru literatura română și cultura

poporului român de S. Moldovan și Nicolau Togan. Prețul 5 Cor. plus 20 fil. porto. Se poate procura la Librăria Tribunei, Arad.

La Librăria Tribunei din Arad, se pot căpăta

propise (corecte)

de examen.

100 bucăți Cor. 1-20 + 20 fil. porto postal.

Tot aici se pot comanda și cărți pentru premii școlare cu rabat cuvenit.

La Librăria Tribunei se află de vânzare:

Cărți poștale reprezentând pe poetul *Octavian Goga* cu aviatorul *Aurel Vlaicu*, bucata 16 fil. plus 10 fil. porto. 50 buc. 7 cor. plus 55 fil. recomandat 100 buc. 12 cor. plus 55 fil. porto.

Călușerii ilustrate reprezentând călușerii dela balul din Arad 1911, buc. 14 fil. 50 buc. Cor. 6. 100 buc. Cor. 10 plus porto poștal.

Cereși seria de 12 bucăți a ilustratelor nouă dela balul costumat din Arad 1911, dela Librăria Tribunei, Arad. Bucata costă 24 fil. plus 10 fil. porto. O serie de 12 buc. Cor. 2-50 plus 20 fil. porto, recomandat 45 fil., 50 bucăți Cor. 9—55 fil. rec. 100 bucăți Cor. 16 plus 65 fil. rec.

Aceste ilustrate se vind în folosul *Reuniunei Femeilor Române din Arad.*

Ilustrate românești. Librăria „Tribuna” a editat o serie de ilustrate frumoase reprezentând porturile dela **balul costumat din Arad.**

Bucata costă 24 fileri; Seria de 12 ilustrate 2 coroane 50 fileri; 50 bucăți 9 coroane; 100 bucăți 16 coroane.

O frumoasă ilustrată e și cartă poștală reprezentând pe dl **Octavian Goga** alături de primul nostru aviator dl **Aurel Vlaicu**. Bucata 16 fileri; 50 bucăți 7 coroane; 100 bucăți 12 coroane.

»**Călușerii**«, bucata 14 fileri; 50 bucăți 6 coroane; 100 bucăți 10 coroane.

La „Librăria Tribunei” se află de vânzare:

N. Iorga: *Mihai Viteazul* (Schiță de poem dramatic). Teatru à 1 cor + 5 fil. porto.

E. Suciu: *Nunta Țiganului*. Comedie originală într'un act, scrisă în versuri à 60 fil. + 5 fil. porto.

E. Suciu: *Au plecat la târg de vite*. Dialog à 30 fil. + 5 fil. porto.

E. Suciu: *Țiganul cătană*. Comedie originală într'un act à 30 fil. + 5 fil. porto.

La „Librăria Tribunei” se află de vânzare: *Biblioteca „Lumina”* à 30 fil. + 5 fil. porto.

Nr. 1. Em. Gârleanu: **Trei Vedeti.**

Nr. 2. H. de Balzac: **Călăul.**

Nr. 3. I. Agârbiceanu: **Prăpastia.**

Nr. 4. Paul Heyse: **Prisonierii.**

Nr. 5. N. Beldiceanu: **Un singuratic.**

Nr. 6. Alfred de Musset: **Mimi Pinson.**

Nr. 7. Carmen Sylva: **Printul Codruului.**

Nr. 8—9. Er. Renan: **Viața lui Isus.**

Nr. 10. Victor Eftimiu: **Fără suflet.**

Nr. 11. Benjamin Constant: **Adolf.**

Nr. 12. C. Micszath: **Cavalerii.**

Nr. 13. D. Anghel: **Povestea celor năcăjiți.**

Emilie Tailler: succesul în viață, à 30 fil. + 5 fil. porto.

I. Ciocârlan: Inimă de mamă, à 30 fil. + 5 fil. porto.

Al. Dumas-Tatăl: Maistrul Adam Calabrezul, à 30 fil. + 5 fil. porto.

Ion Cocârla-Leandru: *Jalea Satelor*. Poezii. Prețul 2 cor. + 10 fil. porto.

A. Cotruș: Poezii à 1 cor. + 10 fil. porto.

Ion Cocârla-Leandru: *Jalea Satelor* (poezii), à 2 cor. + 20 fil. porto.

Tablourile lui Grigorescu în Arad.

La Librăria Tribunei se află de vânzare 20 de reproduceri după tablourile celui mare pictor român Grigorescu.

Fiecare tablou costă cor. 2.50 + porto postal. Mărimea e (cu carton cu tot) 30 cm. lățime și 40 cm. lungime:

Redactor responsabil: Iuliu Giurgiu.

„Tribuna“ institut tipografic, Nichin și 1910.

REISZ**MIKSA****fabrică de****MOBILE****Oradea-mare-Nagyvárad****Calea Rákoczi-ut No 14.****(Lângă Apolo).****C. Roth**

fabrică de salamă și cârnățării
Sibiu—Nagyszeben, Reispereg. 8.

Recomandă:

Slănină albă afumată
à klgr. fl. —85

Salamă foarte fină
à klgr. fl. 1.90

La cumpărare de 50
klgr., à klgr. fl. 1.80

Serviciu prompt.

Leon Tolstoi.

31

RĂSBOIU ȘI PAGE.

ROMAN.

Trad. de A. C. Corbul.

(Urmare).

XXIII.

Pierre cunoștea bine această odaie mare, împărțită de coloane ce susțineau tavanul și îmbrăcată cu stufe persane. În dosul coloanelor se deosebea un pat mare, de lemn de acaju, foarte înalt, garnisit cu perdele grele și în partea cealaltă o scobitură în zid, acoperită cu tsielă ce conținea sfintele icoane, luminate ca la biserică în timpul serviciului divin. Într-un fotoliu larg, a la Voltaire, în fața lor, sta culcat cunoscutul Benkhov, cu figura sa mare și majestoasă, învălit până la briu într-o plapomă de mătase și răzimat pe perne albe ca zăpada. Părul lui lung și sur, ca o coamă de leu și sbârciturile foarte pronunțate, făceau să reiasă și mai bine nobilul și frumosul său chip, galben ca ceara. Cele două mâni ale sale, puternice și mari, zăceau nemșcate pe plapomă. Între arătător și degetul cel gros al mâinei drepte era înfiptă o lumânărică de ceară pe care o ținea un servitor bătrîn, plecat deasupra fotoliului. Preoții și diaconii, cu pletele atârinate pe umeri și în hainele lor sacerdotale, oficiau în jurul său cu o încetineală solemnă, fiind și ei cu fețele aprinse în mâni. Pe al doilea plan, cele două nepoate mai tinere, cu batistele la ochi, stăteau în dosul chipului nemșcat al Catisei, sora lor cea mare, care ținea ochii

AVIS!

»Patria« cassă de economii societate pe acții în Blaj are lipsă de

2 practicanți.

Salarul anual e 1200 Coroane.

Reflecții să-și trimită documentele de calificare până în 20 Iulie 1911.

Se recere și cunoștința limbilor germână și maghiară.

Caut

un candid. de avocat

cu practică bună

care să fie în stare în caz de lipsă a conduce cancelaria singur. Poate intra momentan sau cel mult în 1 Iulie a. c.

Salarul după învoire.

Dr. Augustin Deac,
advocat

Orăștie (Szászváros).

Econoamă.

O femeie română văduvă fără familie (inteligentă) dar lipsită de mijloace, în etate de 45—48 ani *află îndată aplicare* ca econoamă la un preot văduv fără familie.

A se adresa la administrația »Tribunei«, sub numele »Simplex«.

ANUNȚ.

Pentru prăvălia mea de băcănie în mare și detail

caut un învățacel.

Ofertele sunt a se trimite firmei Constantin Țăran, Temesvár, Gyárvaros, Fötér.

Prima Societate de Credit Funciar Român
— din București. —

ANUNȚ.

Se aduce la cunoștința dlor detentori de Scrisuri Funciare rurale 5% precum și aceora care au depuse sau consemnate asemenea valori, că preschimbarea titlurilor cărora li-se termină cupoanele la 1 Ianuarie 1912, se face de pe acum în zilele de Joi și Sâmbătă dela orele 8^{1/2}—11^{1/2} a. m. la Ghișeul Serviciului Verificării Cupoanelor și Scrisurilor funciare, unde se vor libera alte titluri cu mai multe cupoane.

Scrisurile de preschimbare sunt cele emise în prima serie și poartă numerile:

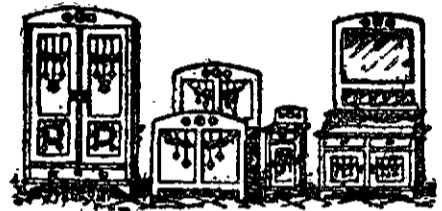
cele de 5000 Lei dela No 1—7591.

» » 1000 » » » 1—35129.

» » 100 » » » 1—5720.

Direcțiunea.

Arnold Baumann Alba Iulia:
Gyulaf-vár
fabrică și magazin de mobile

Magaziul de mobile executate în atelierul propriu cel mai mare din Ardeal. Mare asortiment de mobile gata și a. aranjamente pentru prînzitor, dormitor, salon și odăi domnești. — COVOARE, perdele saltele pentru pat etc. și tofelul de lucrări în branșa aceasta se execută prompt. Atelier de tapetărie și decorație. Fabrică de matrațe din fir galvanizat. — Întreprindere de pompe funebre. — Fabrică de mobile (Alia) Alud-Nagyened. CATALOGUL se expediază pentru 2 cor, — sau ulterior să se trimită — îndăpt.

fiși la sfintele icoane. O tristete calmă și o expresie de iertare, fără rezervă, se citea pe chipul prințesei Drubetzkoj, ce sta răzimată de ușă, alături de doamna necunoscută. În fața ei, prințul Vasile, cu o lumânare în mâna stângă, se răzima, la doi pași de muribund, pe speteaza sculptată a unui fotoliu îmbrăcat cu catifea și ridica ochii la cer, de câte ori făcea semnul crucei.

Fața sa arăta o pietate resemnată și o completă încredințare în voința Atotputernicului.

— Nenoroire vouă, cari nu sunteți la înălțimea sentimentului meu, avea el acru să spună.

În dosul lui erau grupați medicii și servitorii casei, bărbații de o parte, femeile de alta, ca la biserică. Cu toții tăceau și se cruceau. Nu se auzea decât vocea cinstelnicilor și cântecul plin și sonor al corului. Din când în când câte unul din cei de față suspina ori își schimba locul.

Deodată, prințesa Drubetzkoj străbătu odaia cu acru sigur al unei persoane care știe ce face și îi întinse o lumânărică lui Pierre.

El o aprinse, și distrat, își făcu semnul crucei cu mâna în care o ținea.

Sofia, cea mai tânără dintre prințese, avea o alunță pe obraz, îl privi zâmbind, își ascunse din nou fața în batistă și rămase așa câteva clipe. Apoi, mai aruncând o privire asupra lui Pierre, îi fu cu neputință să-și păstreze seriozitatea și se trase în dosul unei coloane. În mijlocul ceremoniei, vocile tăcură deodată; preoții își șoptiră câteva cuvinte la ureche; bătrînul servitor care ținea mâna cunoscutei se îndreptă și se întoarse către femeie. Ana Mikhailovna înaintă numai decât și aplecându-se deasupra bolnavului, chemă cu un gest din mână, și fără să se uite la

el, pe doctorul Lorrain care, răzimat de o coloană, avea atitudinea respectuoasă a omului care, cu toate că strein, înțelege și aprobă deosebirea de religie și însemnătatea acestei ceremonii. El se apropie binisor și ridică, cu degetele lui subțiri, mâna întinsă pe plapomă; îi căută pulsul și, uitându-se în altă parte, se adânci în calcule. În jurul lui lumea se agita; buzele bolnavului se miară într-un cordial, fiecare își reluă locul și ceremonia se urmă. În vremea acestei întreprinderi, Pierre, care urmărise din ochi mișcările prințului Vasile, îl văzu pe acesta părăsindu-și locul, ajunse pe cea mai mai în vârstă din prințese, cu care se îndreptă spre fundul alcoovului, după aceea trecură lângă pat și dispărură pe o ușită.

Ei reveniră la locurile lor înainte de terminarea oficiului. Împrejurarea aceasta nu deșteptă nici o mirare în Pierre, atât de firesc i-se părea că „asa trebuie să fie”. Cântecul încetară, se auzi vocea preotului prezintând respectuoasele lui felicitări celui ce se împărțea, dar contele zăcea tot nemșcat! Toată lumea se mișca încoaci și'ncolo, cu toții șopteau; șoapta prințesei Drubetzkoj era mai tare ca a celorlalți. Pierre o auzi spunând:

— Trebuie neapărat să'l culcăm în pat; altminterlea nu va fi în stare să...

Medicii, prințesele și servitorii îl înconjurară pe contele, ascunzându-l ochilor lui Pierre. Cu toate acestea tânărului i-se părea că vede mereu în față-i, acel cap galben, cu coama de leu. El ghicea, după măsurile ce se luau, că se pregăteau să'l ducă pe bolnav în pat.

— Pune mâna pe braț, o să'l lași să cadă, spuse un servitor speriat.

— Jos!... iute!... încă unul! zicea un altul.

urma).

Ministerul Finanțelor.
Direcțiunea Comptabilității Generale
a Statului și a Datoriei Publice.
Datoria Publică.

Nr. 16740.

6 Maiu 1911.

Publicațiune.

A 45-a tragere la sorti a titlurilor de rentă 4% amortibilă din 1889, împrumutul de Lei 32,500.000 se va efectua în ziua de 1/14 Iunie 1911, la ora 10 ante meridiene în sala specială a Ministerului de Finanțe, conform dispozițiilor stabilite prin regulamentul publicat în »Monitorul Oficial« Nr. 245 din 7 Februarie 1906.

La această tragere se vor amortiza titluri în o valoare nominală de Lei 329.700 în proporția următoare:

32 titluri de câte 5.000 Lei	160.000
165 » » » 1.000 »	165.000
47 » » » 100 »	4.700

244 titluri pentru o valoare nominală de Lei 329.700

Publicul este rugat a asista la tragere.

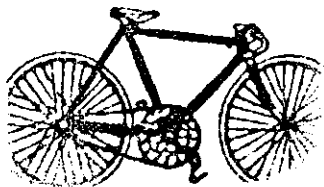
Directorul Comptabilității Gen.
a Statului și a Datoriei Publice.
D. Vbrovici.

S'a deschis

Arad, Piața Libertății No 18.

Bicicletele de re-
nume mondial :
THE CHAMPION
și **PREMIER**

cu osie campanilară
roată automată (cu frână liberă) se vând pelângă
garanță de 3 și 5 ani cu prețul original a fabricii,
fără de nici o ridicare de preț în rate lunare de
12 și 15 cor. precum și

— părți alcătuitoare pentru biciclete —
ca gumă interioară și exterioară prima calitate, so-
nerie, lampe, pedale, lanțuri, roată automată, conus.
In urma circulației mari unde în toată Austro-
Ungaria trimite și în provincii cu preț foarte redus
— în mare cu preț original de fabrică. —

Láng Jakab și fiul

mare comerciant de biciclete și părți alcătuitoare
Budapesta, VIII., József-körut 41.

Filiale : Baross-tér 4 și în Buda, II., Margit-körut 6.
Catalogul de lux cu 1000 de chipuri se trimite gratuit

M. Schromm
mehanic

Brașov—Brassó
Hosszú-utca No. 27.

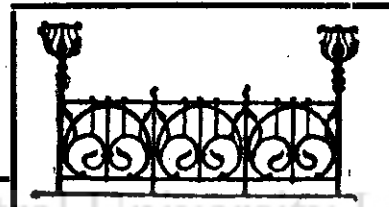
Recomandă în atențiunea onor. public
din loc și jur

marele său atelier mehanic
aranjat în Brașov, Hósszú utca 27, unde
se efectuează tot-felul de lucrări atingă-
toare în aceasta branșă, precum :
mașini de cusut, biciclete,
gramofoane și apaducte,
pe lângă prețurile cele mai convenabile
și execuție solidă și punctuală.

Traian Turturean

lăcătuș artistic și pentru zidiri
în Bistrița.

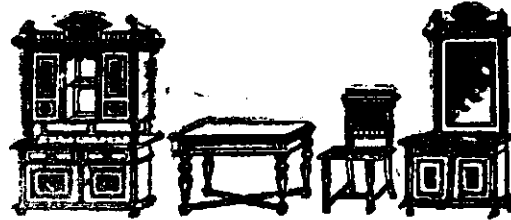
Primește orice lucrări de branșă aceasta
precum: strângerea cu fer a zidurilor, pre-
gătirea de porți și garduri de fier, bal-
coane, trepti, îngrădiri de morminte, cămine
și cuptoare etc. executate artistic și prompt.
Primește totodată spre efectuare totfelul de
reparaturi atingătoare în branșă aceasta
pelângă prețuri ieftine și serviciu punctual.

MAGAZIN DE MOBILE

Joan Réthi

simplar artistic pentru edificii și mobile, în
Sibiu—N.-szeben, Ellsabetg. 20.

Primește ori-ce lucrări pentru aranjamente de
școale, biserici, magazine, birouri și
locuințe, deasemenea pentru clădiri, lucrări
în cel mai modern stil, pe lângă livrare
promptă prețuri moderate și din material-uscat.
Desemne și proiecte fac grabnic și gratuit.

Stefan Fekesházy

instituit de vopsitorie de haine și curățătorie chimică

Bistrița, Fötér 17. Lângă Primărie.

Primește: curățiri lucioase și fine, cură-
țire de trusouri, albituri de desupt, de masă
și albituri de pat; perdele și orice lucrări
de branșă aceasta cu prețuri foarte ieftine.

Curățire și vopsitorie chimică

de totfelul de haine pentru bărbați și femei,
pardesii și jachete fără ale desface; apoi
materii de mobile, perdele dantele și altele
Execuție promptă. Prețuri foarte moderate.

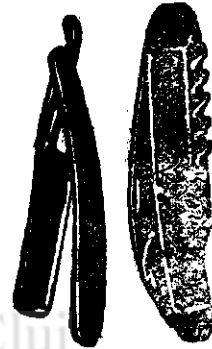
Szighety Sándor

atelier de cuțite și tocilărie artistică
Budapesta, VII., Strada Akácza No 64.
Colțul Străzii Király.

Se recomandă pentru ascuțirea și repa-
rarea de foarfeci, cuțite, brice și tesacuri de
bucătărie în condiții ireproșabile și pr. conv.

Mare depozit de u-
nelte și utensilii pentru
barbieri, ca foarfeci,
brice și curele de as-
cutit etc. etc. precum și
cuțite de buzunar ș a.

Pentru barbieri se as-
cut două briciuri gratuit
dacă trimite 12 deodată.
Comandele se execută
prompt și conștințios.

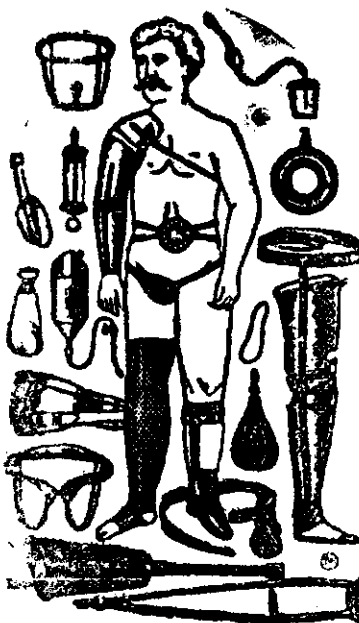
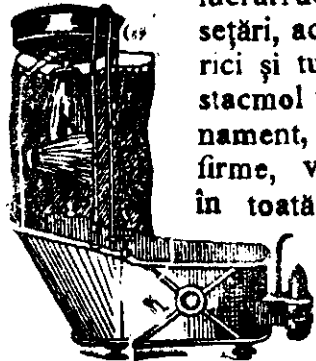

Saska Sándor tinichigiu

Brașov—Brassó, Vasut-u. 28.

Pregătește în atelierul său cu motor
electric totfelul de lucrări pentru zidiri,
lucrări de tinichea, înfrum-
sețări, acoperire de bise-
rici și turnuri, lucrări de
stacmol turnat pentru or-
nament, precum și pentru
firme, vane de scaldat
în toată mărimea, ș. a.

Toate coman-
dele se execută
prompt și cu
punctualitate.

HALÁSZ P. JÁNOS

atelier pentru bandage chirurgicale

BUDAPEST IX, Üllői u. 5

unde se află cu prețurile cele mai convenabile și brevetate

Suspensorii, bandage pentru burtă, picioare și mâni
artificiale, ciorapi de cauciuc, benzi pentru îndrep-
tarea staturii (gradehalter), mașini pentru umblat și
sprijinit, precum și tot felul de articole necesare pen-
tru îngrijirea bolnavilor, preparative de fabricație
engleză și americană, irigatoare și injectoare. — — —

Grijiți de adresă.

**PRIMA SOCIETATE DE CREDIT FUNCJAR
ROMAN DIN BUCUREȘTI.**

A N U N Ţ .

Se aduce la cunoștința publică, că cu începere de Joi 26 Maiu (8 Iunie) a. c. orele de serviciu vor fi dela 8—1 iar casa va fi deschisă dela 8¹/₂—11¹/₂.

Direcțiunea.

Fabrica de prăjitoare de cafea și
căminuri brevetate a lăcătarului :: ::

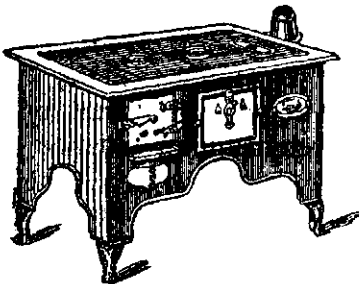
Ifj. Fazakas Ferencz

Szepsziszentgyörgy, Gróf Mikó-u. 18.

Recomandă on. public prăjitoarele de cafea brevetate și căminurile (șparher) recunoscute de cele mai bune, dintre cari până acum s'au comandat peste 400 bucăți.

Primesc și escsecut pelângă prețuri moderate orice lucrări de strungărie în fier, repararea mașinelor și mecanismelor de fier, a casselor etc. pelângă garanție.

Trimite franco fiecăruia care se referă la ziarul acesta preț-curent despre prăjitoarele și căminurile sale brevetate.

Ioan Haag

tăietor de pile

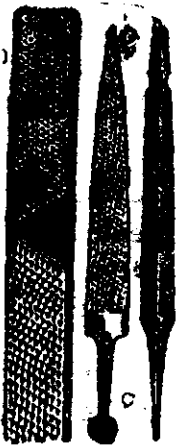
Timișoara-Josefin, Fröbel-u. 48.

Recomandă ferarilor și comercianților
atelierul său de tăiat pile

bine aranjat, unde se pregătesc pile mici și mari din oțel vărsat de prima calitate ș. a.

Primește spre scobire pile mici și mari vechi și noi, pelângă prețuri ieftine.

Comandele se execută grabnic și prompt

Max. Ruck, tinichigiu
Sibiu—Nagyszeben, Heidengasse 9.

Pregătește în atelierul său cu motor electric totfelul de lucrări p. zidiri, lucrări de tinichea, înfrumșetări, acoperire de biserici și turnuri, lucrări de stacmol turnat pentru ornament, precum și pentru firmei vane de scaldat. în toată mărimea ș. a.

Nr. telef. pentru oraș și comitat 509

B A N I

pe moșii și case de închiriat din Arad

cu amortizație de 10—70 ani

după mărimea sumei împrumutate cu 4, 4¹/₄, 4¹/₂, 4³/₄ și 5⁰/₀, pe lângă div. dendă de mijlocire și amortizație de interese corespunzătoare până la valoarea cea mai mare.

Spese anticipative nu sunt, la dorință anticipeș spese de intabulare, convertes datorile de interese mari.

— Resolvare grabnică, serviciu prompt —

SZÜCS F. VILMOS

Representanța pentru mijlocirea de împrumuturi a

Institutului pentru credit fonciar din Sibiu

pe teritoriu comitatului Arad, orașului Arad, comitatului Bichis, Gyula, Claba.

ARAD, Karolina-uteza 8. (Casa proprie.)

(Lângă filiala Poștei.)

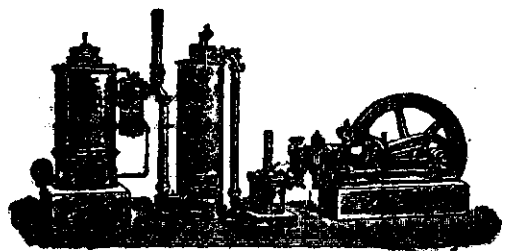
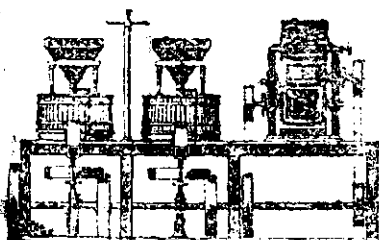
Prin e pe lângă onorar acuisitori de afaceri șibili și domni de încredere.

Societate act. de mașini agricole și mehanice

(Mezőgazdasági és műszaki R. T.)

Nagyvárad, Rimanóczy-u. 1.

Mare depozit de mașini agricole și mehanice.

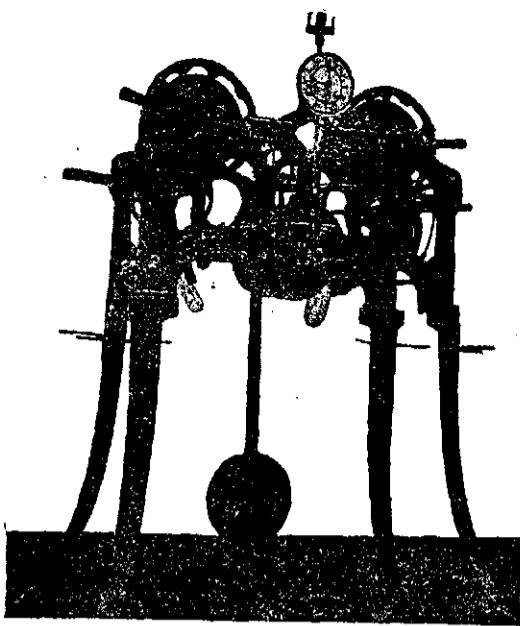
Liferează; mașini agricole și industriale, unelte, aranjamente de mori, mașini de abur, motoare cu olei, benzin și gaz.

Automobile, articole californice, curcubete, pentru vin, bere și apă. Olei pentru mașini și cilindre.

Totfelul de unsoiri pentru mașini, saci, ponevi, valtrapuri, ștreanguri și pălămare; curele pentru mașini, pompe, mașini pentru vin și viticultură precum și utensilii; stropitoare, îngrădituri de sârmă, cumpene, desinfectorii și dulapuri de salvare.

Secție de electricitate și mașinării.

Fabrică de ceasornice electrice și ceasornice de turn
gr. Thorotzkai és Társa

Rozgonyi és Lendvai
Budapest, VII, Sziv u. 32

Pregătește

Ciasuri pentru turn
din material de seamă cu funcțiune precisată, în orice mărime.

Ciasuri principale și laterale electrice, ciasuri vertizatoare pentru școli și fabrici.

Ciasuri pentru castele, căsărmi și terase și jocul dangătului de clopote. — Primește reparaturi, precum și prefacerea ciasurilor vechi în ciasuri de turn cu salt de minut.

Cea mai mare și mai modernă fabrică de ciasuri electrice și de turn din Ungaria.

Ciasornicarii permanenți ai capitalei și furnisorii căilor ferate ungare a fabricilor de tutun și casei de amant.

Premiat la expoziția gener. din Pécs cu medalie de aur și la expoziția asociației industriale din țară cu diploma de onoare.

Primul atelier ardelean aranjat cu putere electrică pentru scobirea pietrelor și fabrică de pietrii monumentale. —

Gerstenbrein Tamás és Társa

sculptori și măestrii pietrari.

Atelierul central al magazinului: Cluji—Kolozsvár, Dézsma-u. 21.

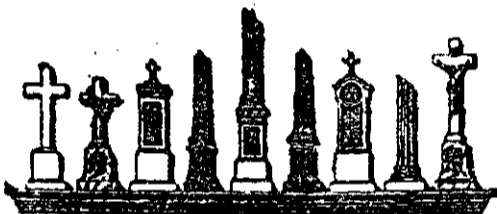
Magazin de pietrii monumentale,
fabricate proprii din marmoră, labrador, granit, sienit etc.

Biroul central:

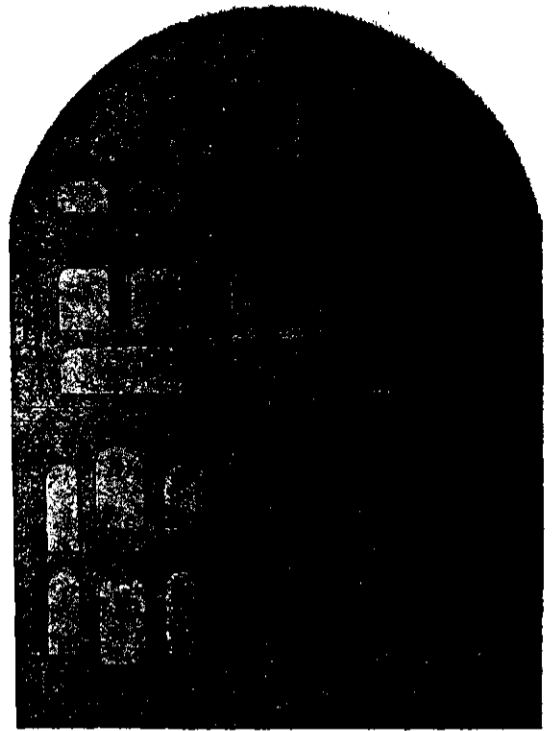
Sibiu—Nagyszeben,
Fleischer-gasse 17.

Filiale:

Déva și Nagyvárad.

Schmidt János sucesor **Schmidt Ferencz**
institut pentru ridicarea alatrelor în
Budapesta, Köbányai-ut 53.

Pregătește: altare, amvoane, cripte, statui sfinte și întregul aranjament bisericesc, în orice stil, conform pretenziunilor artistice și pelângă prețuri convenabile. Se recomandă ca specialist, de München la renovarea altarelor vechi. Planuri și cataloage trimite gratuit precum și primirea muncii o face pe spesele sale proprii.
Prețuri moderate. Condiții favorabile de plată.

Atelierul lui WUNDER

Trusouri complete
pentru mirese.

Producțiuni exclusiv
locale și ieftine.

Execuțiile cele mai
simple și elegante.

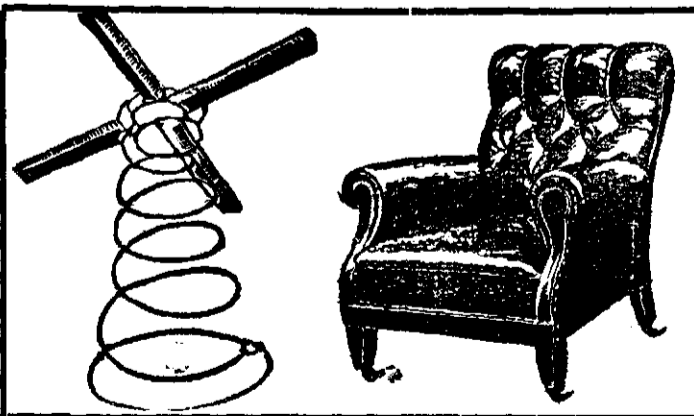
Mobile englezești în
toate culorile.

Garnituri din piele
de animale în culori.

din Timișoara-Cetate

Piața Losoncy-(Dom)-tér 12

:- vis-à-vis de casa comitatului. :-

Prin praxa mea de zece ani în străinătate mi-am câștigat plăcuta pozițiune și pot aduce la îndeplinire toate cererile on. public.

Depozit permanent de
Ottomane și Divane
lucrate solid și ieftin.

Efectuesc orice mobile
și lucrări aparținătoare
— acestei branșe. —

Decorațiuni ocazi-
onale elegante și ieftine

Cornise de aramă
à 5 cör.

Perini patente parisiene
lipsite de moli și de
praf cu prețuri ieftine.

Telefon 126. — Atelier de primul rang. — Execuție modernă. — Telefon 126.